

Programma-
begroting
en
Financiële
begroting
2021 – 2024
juli 2020

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord

Bestuurlijk voorwoord en opbouw begroting	1
Samenvatting financiële begroting	3
Besluitvormingsproces begroting	4

Deel 1 Beleidsbegroting: programma's

Programma 1: Smart Governance

1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek)	7
1.2 Subsidiemogelijkheden voor projecten	12

Programma 2: Smart Economy

2.1 Smart werken en innovatie	17
2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt	23
2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid	27

Programma 3: Smart Living

3.1 Wonen en vastgoed	32
3.2 Circulaire economie en energietransitie	38
3.3 Gezondste Regio	44

Programma 4: Bedrijfsvoering en rente

4. Bedrijfsvoering en rente	48
-----------------------------	----

Deel 2 Beleidsbegroting: de paragrafen

1. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	51
2. Paragraaf financiering	54
3. Paragraaf bedrijfsvoering	57

Deel 3: Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten per programma	59
Meerjarenraming 2021-2024	60
Toelichting op baten en lasten	61

Bijlagen

Formatieplan	65
Staat van geactiveerde kapitaallasten	67
Staat van reserves en voorzieningen	68
Taakvelden 2021	71
Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie	72
Doelenmatrix	73

Bestuurlijk voorwoord

Hierbij bieden we u de begroting aan voor het jaar 2021. Dit is de begroting van Achterhoek ambassadeurs; het vernieuwde Achterhoekse samenwerkingsverband van de Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. Sinds vorig jaar kent deze begroting een geheel andere opbouw. Zo is zowel de inhoud breder, als het aantal partijen dat daaraan bijdraagt. De nieuwe regionale samenwerkingsstructuur (triple helix) is daarmee terug te vinden in deze begroting. Zo willen we zoveel mogelijk zichtbaar maken wat er buiten, in de Achterhoekse samenleving, gedaan wordt door de partijen die samen Achterhoek ambassadeurs vormen.

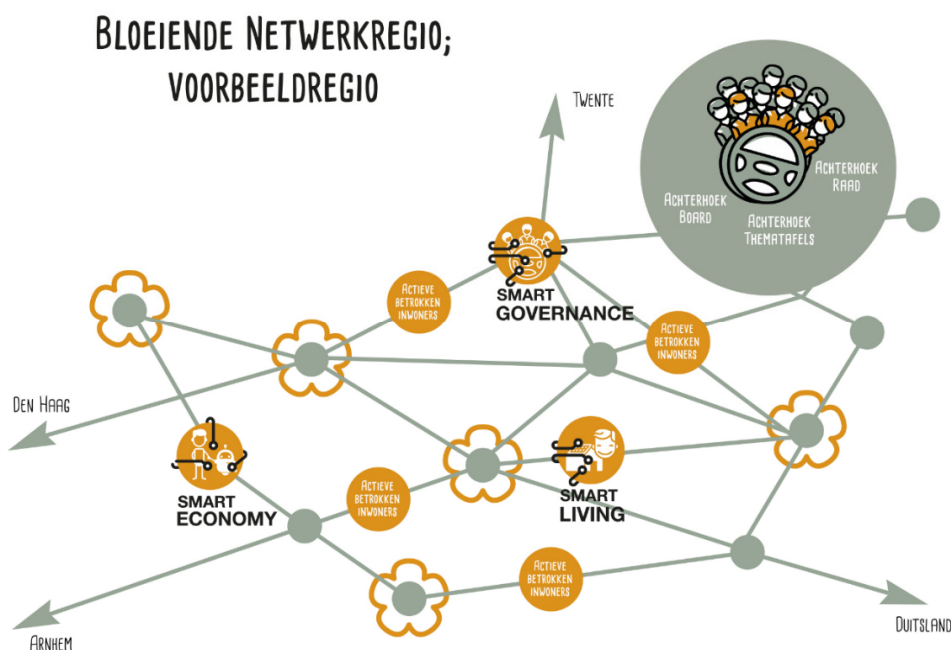
In Achterhoek Visie 2030 Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit staan onze doelen op het gebied van Smart Governance, Smart Economy en Smart Living beschreven. De begroting heeft dezelfde indeling.

De programma's Smart Economy en Smart Living geven inzicht in lopende projecten en projecten in ontwikkeling per thema. De uitwerking gebeurt, onder regie van de Achterhoek Board, door zes thematafels. Deze thematafels hebben een belangrijke rol in het uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030 en de vertaling ervan in concrete projecten. De organisatie van de Achterhoek ambassadeurs (Regio Achterhoek) vormt de motor in de nieuwe Governance, de taken en de begroting van de Achterhoek ambassadeurs zijn in dit onderdeel te vinden. Hieraan is ook de inwonerbijdrage voor de organisatiekosten vanuit gemeenten en provincie gekoppeld. We willen met deze begrotingsvorm een slag maken in de zichtbaarheid en controleerbaarheid van de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking.

Aan de thematafels zullen continu nieuwe projecten gaan ontstaan. Het projectenoverzicht dat hier per thematafel is bijgevoegd is dan ook niet uitputtend. Ook hebben we nog niet van alle partijen in zicht wat zij investeren en welke projecten zij hebben lopen. We zien dit als een groeimodel dat in de loop van de komende jaren steeds meer inzicht gaat geven. Programma 2 en 3 van de begroting zijn dan ook bedoeld ter informatie en niet ter vaststelling. De projecten worden ook niet uitgevoerd binnen de begroting van Regio Achterhoek, maar in die van de initiatiefnemers.

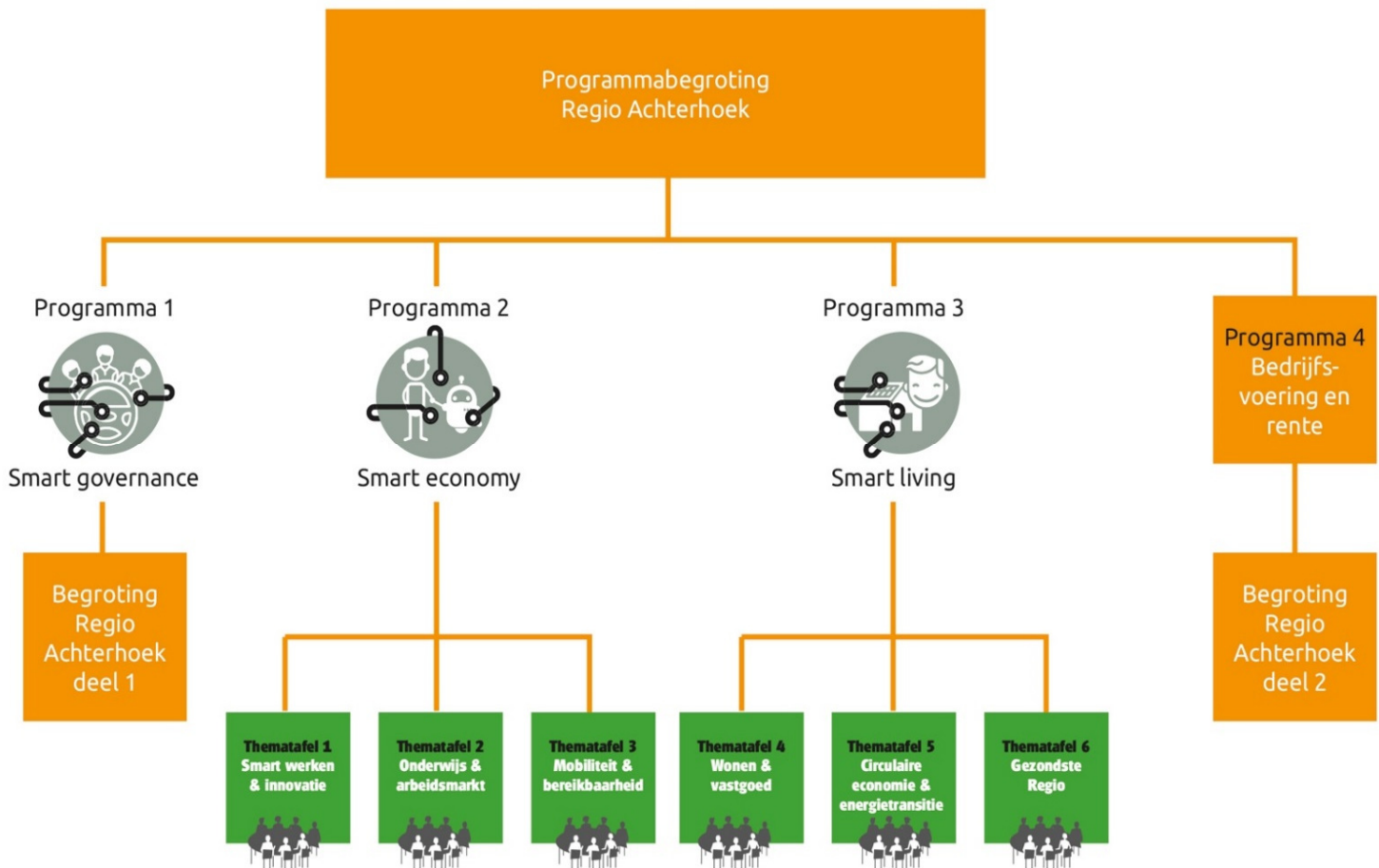
Wij wensen u veel leesplezier!

NB In de begroting hanteren we de officiële naam van de GR: Regio Achterhoek. De roepnaam van het totale samenwerkingsverband is Achterhoek ambassadeurs.

Opbouw begroting

De programmabegroting van Regio Achterhoek bestaat uit 4 programma's; Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. De werkzaamheden van de thematafels zijn per thematafel terug te vinden in de programma's Smart Economy en Smart Living. De werkzaamheden voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn niet terug te vinden als een apart thema, maar gaat door alle thema's heen.

Samenvatting financiële begroting

Financiële uitgangspunten 2021

Het algemeen bestuur heeft op 29 januari 2020 besloten tot het hanteren van de (prijs)index voor gemeenschappelijke regelingen van 1,7% als maximale stijging van de inwonerbijdrage ten opzichte van de begroting 2020. Het verwachte gewogen gemiddelde van de autonome kostenstijging voor 2021 bedraagt 2,4% (75% loonkosten met index 2,6% en 25% overige kosten met index 1,7%). Hoewel Regio Achterhoek te maken krijgt met deze autonome kostenstijgingen blijft de stijging van de inwonerbijdrage beperkt tot de prijsindex. Het verschil tussen autonome kostenstijging en indexeringsmethodiek moet binnen de begroting 2021 worden opgevangen.

De uitgangspunten passen binnen de gemaakt afspraken. Dit neemt niet weg dat het voor gemeenten steeds lastiger wordt hieraan te voldoen.

Bijdrage gemeenten en provincie 2021

De Regiobegroting bevat de programma's Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2021 max € 131.403). De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2020	1.764.139	6,71
Stijging 1,7% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	<u>29.990</u>	<u>0,12</u>
Bijdrage van gemeenten 2021 bestaand beleid	1.794.129	6,83
Bijdrage van Provincie 2021 in organisatiekosten	415.714	1,58
Bijdrage van Provincie 2021 in investeringsfonds	<u>138.485</u>	<u>0,53</u>
Totaal bijdrage van Provincie voor 2021 (*)	554.199	2,11

* De bijdrage van de Provincie wordt jaarlijks geïndexeerd (2021: 1,7%)

Meerjarenraming en risico's

In de begroting zijn geen voorstellen voor nieuw beleid voor 2021-2024 opgenomen. Er zijn er geen risico(-dossier)-s. Voor de normale bedrijfsrisico's is een weerstandsvermogen aanwezig (algemene reserve van maximaal € 300.000). In de programmabegroting 2021 is een nadere uitwerking van mogelijke risico's opgenomen.

Bijdrage projecten

De besluitvorming over (nieuwe) projecten loopt via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover -in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3-O samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

Besluitvorming programma's en paragrafen

Gemeenten worden gevraagd in te stemmen met programma 1 Smart Governance en programma 4 Bedrijfsvoering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Zie de volgende pagina voor de schematische weergave van het besluitvormingsproces.

Besluitvormingsproces begroting

januari/april 2020	Ambtelijke voorbereiding
30 maart 2020	Presenteren begroting op hoofdlijnen aan de Achterhoek Raad <i>In verband met het vervallen van deze vergadering is de presentatie schriftelijk toegezonden.</i>
1 april 2020	Behandeling concept kaderbrief door het dagelijks bestuur De kaderbrief inclusief financiële gevolgen wordt behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur. Direct daarop wordt de kaderbrief ter informatie verzonden aan de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
22 april 2020	Behandeling concept-programmabegroting door het dagelijks bestuur De programma's, verplichte paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld. Direct daarop wordt het volledige boekwerk aan de deelnemende gemeenten verzonden voor behandeling in de raad.
1 mei 2020	Verzenden programmabegroting naar gemeenten
tot 24 juni 2020	Mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen Tot 24 juni 2020 mogelijkheid voor gemeenten om gemeentelijke standpunten over de programma-begroting schriftelijk kenbaar te maken bij Regio Achterhoek.
8 juli 2020	Vaststelling programmabegroting door het algemeen bestuur 1. Instemmen met programma 1 en 4 en verplichte paragrafen 2. Kennis nemen van programma's 2 en 3.

Deel 1

Beleidsbegroting

Programma's

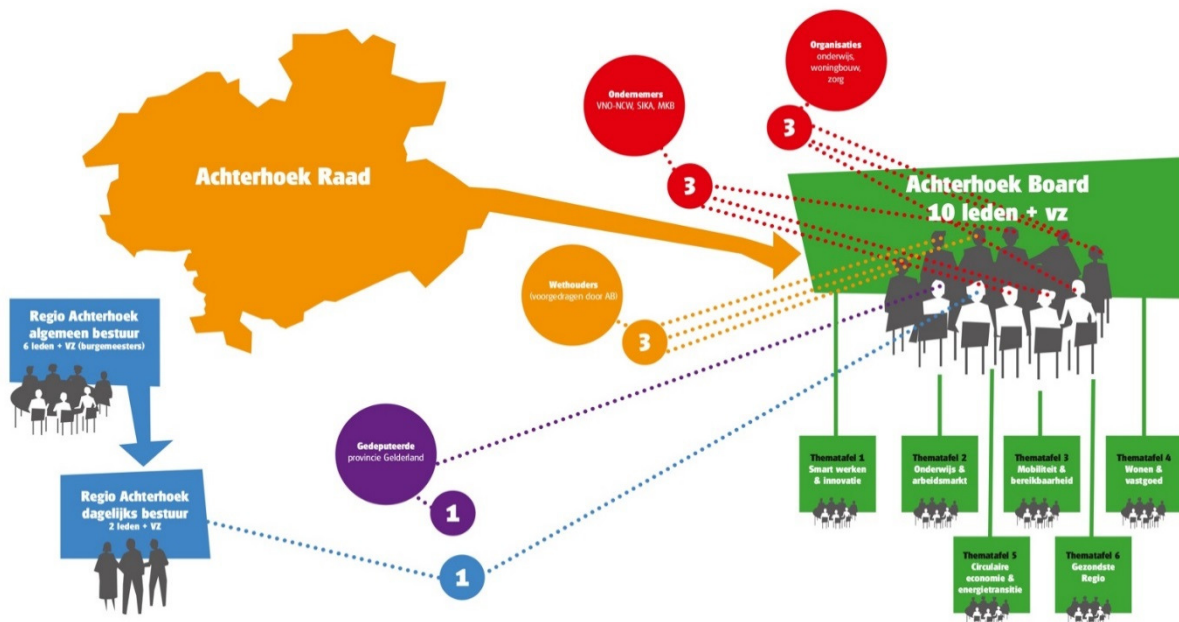
Programma 1

Smart Governance

Dit programma bestaat uit de onderdelen Smart Governance (inclusief de begroting van Regio Achterhoek) en een nadere toelichting op de subsidiemogelijkheden voor projecten.

1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek)

Sinds medio 2018 werken we samen in een nieuwe Governance. De samenwerking bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek thematafels. Ondernemers, organisaties/onderwijs en overheden (drie O's) geven via de Achterhoek Board en thematafels samen invulling en uitvoering aan de samenwerking. Het inhoudelijke kader hiervoor is in 2019 vastgelegd in de Achterhoek Visie 2030. In onderstaande afbeelding is de wijze van samenwerking weergegeven.

Regio Achterhoek is de motor van de Governance en daarom zijn de taken en de begroting van Regio Achterhoek in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van gemeenten en provincie gekoppeld. Dit programma én programma 4 Bedrijfsvoering en rente liggen dan ook ter besluitvorming voor aan de gemeenten. De programma's 2 en 3 zijn opgenomen om zicht te geven op de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, deze programma's zijn informierend.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Te bereiken maatschappelijk effect Regio Achterhoek
Gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen (triple helix) voor een integrale aanpak van de uitdagingen waar de Achterhoek voor staat.

Subdoelen en activiteiten Regio Achterhoek

Subdoelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden inclusief regiomarketing

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2021:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad	• Ondersteunen en voorbereiden van de Achterhoek Raad • Organiseren van minimaal 3 Achterhoek Raad vergaderingen • Voorbereiden van voorstellen voor de Achterhoek Raad • Organiseren van verbindingen tussen de Achterhoek Raad, Achterhoek Board en de thematafels
Adviseren en faciliteren Achterhoek Board	• Organiseren van minimaal 4 Achterhoek dagen • Organiseren van minimaal 6 Board vergaderingen • Ondersteunen van de boardleden
Regisseren en faciliteren thematafels	• Organiseren van minimaal 6 bijeenkomsten van thematafels • Accounthouders actief betrekken • Opstellen uitvoeringsplan 2021 • Genereren en stimuleren van projecten
Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur	• Voorbereiden vergaderingen algemeen en dagelijks bestuur • Opstellen begroting, budgetrapportages en jaarrekening
Subsidiewerkzaamheden	• Uitvoeren van de Regio Deal • Optimaal gebruikmaken van (regionale) provinciale subsidies • Genereren van overige subsidies (o.a. Interreg) • Verantwoorden en uitvoeren van subsidieregelingen
Monitoring	• Achterhoek Monitor (Monitoring van o.a. de Achterhoek Visie 2030) • Monitoring van projecten
Lobbywerkzaamheden	• Actuele lobbynetwerken in beeld houden • Opstellen van een lobbyagenda • Organiseren van lobbybijeenkomsten (o.a. Lentediner) • Organiseren van werkbezoeken • Organiseren van relatie-evenementen

Communicatiewerkzaamheden (inclusief regiomarketing)	• Raadplegen Achterhoek Panel, twee keer per jaar • Investeren in perscontacten • Informeren, betrekken en binden van het ambassadeursnetwerk en partners via eigen en andermans communicatiekanalen, bijeenkomsten etc. • Meerjarige marketingcampagne, gericht op behoud/aantrekken arbeidskrachten
---	--

Kosten en financiering Regio Achterhoek

In dit onderdeel staat een toelichting op de begroting (exploitatiekosten) van Regio Achterhoek.

Begroting op programmaniveau:

Begroting Regio Achterhoek (deel 1) Programma 1: Smart Governance	R 2019	B 2020	B 2021
Lasten (A)	3.661.000	2.556.000	2.593.000
Baten derden (B)	2.044.000	1.312.000	303.000
Subtotaal (B-A)	- 1.617.000	- 1.244.000	-2.290.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	2.055.000	2.173.000	2.210.000
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	438.000	929.000	-80.000
Onttrekking reserves	806.000	350.000	350.000
Storting reserves	-1.244.000	-1.279.000	-270.000
Resultaat	0	0	0

De volgende producten vallen onder dit programma:

- Achterhoek Visie 2030 en monitoring
- Lobby en communicatie
- Coördineren van subsidies en projecten
- Advisering algemeen- en dagelijks bestuur, Achterhoek Board, Achterhoek Raad en thematafels
- Investeringsfonds

Een nadere onderverdeling van baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten is opgenomen op de volgende pagina.

Toelichting

De stijging van de inwonerbijdrage is voor 2021 beperkt tot de prijsindex van 1,7%. Dit is een absolute stijging van € 30.000 voor de gemeenten. De stijging is als volgt de specificeren:

Een stijging voor autonome loonkosten (2,6%)	45.000
Nacalculatie 2019-2020 (1,1%) minus wijzigingen inschalingen	7.000
Te realiseren besparingen in verband met max. prijsindex	- 22.000
	30.000

De mutatie in de reserve betreft het investeringsfonds. De onttrekking van € 350.000 betreft de jaarlijks vast te stellen werkbudgetten van Board en thematafels. De toevoeging van € 270.000 betreft de bijdrage van de provincie en gemeenten in het investeringsfonds.

Specificatie van baten en lasten

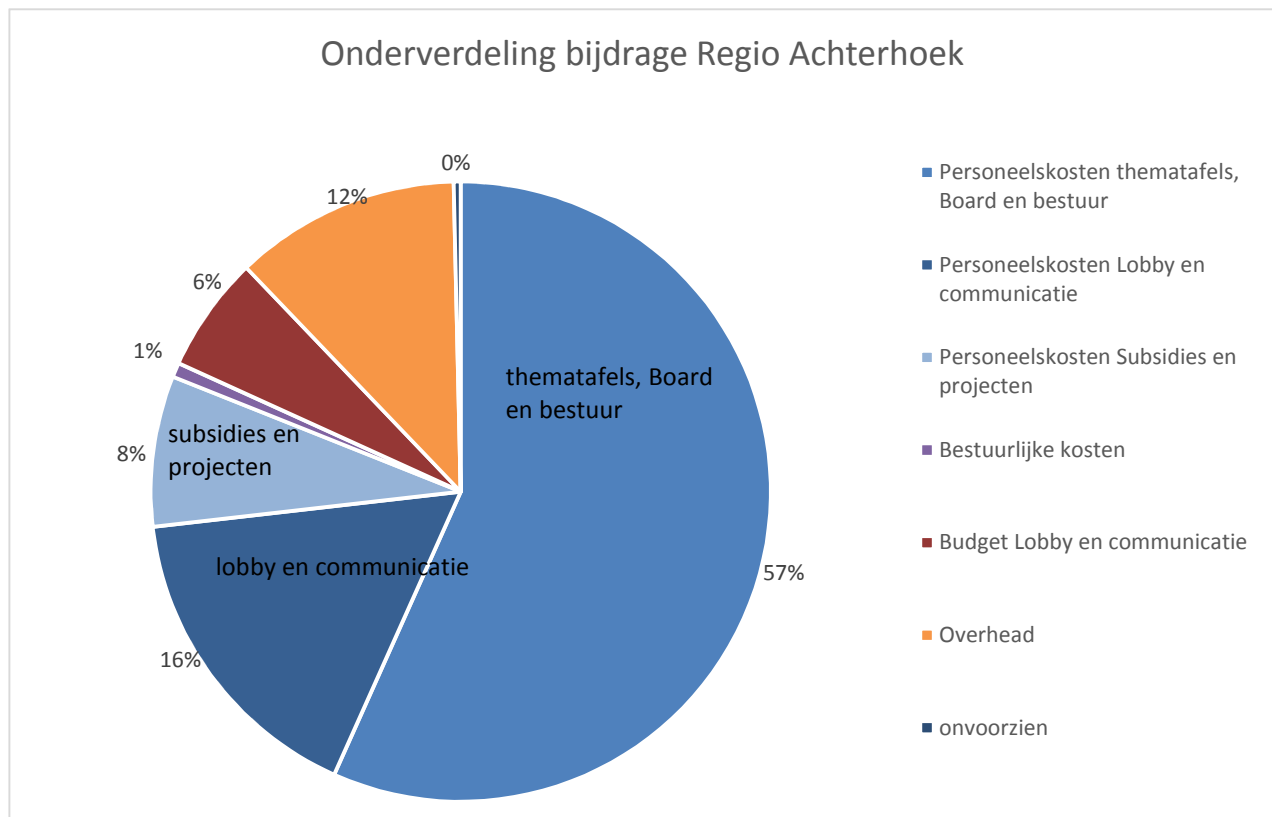
De baten en de lasten uit de begroting van Regio Achterhoek zijn als volgt nader te specificeren:

Specificatie baten derden	B 2020	B 2021
Bijdrage gemeente en provincie investeringsfonds	267.000	270.000
Bijdrage decentralisatie uitkering bevolkingsdaling	1.012.000	-
Diverse opbrengsten	33.000	33.000
Bijdrage uit voorziening wachtgelden	48.000	57.000
Ontvangen rente en doorbelaste kapitaallasten	36.000	34.000
Interne doorbelasting	322.000	333.000
Sub-totaal baten begroting	1.718.000	727.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	406.000	424.000
Totaal baten programma 1 Smart Governance	1.312.000	303.000

Specificatie Lasten	B 2020	B 2021
Personeel (loonsom inclusief wachtgeld)	1.819.000	1.873.000
Overige personele kosten	67.000	68.000
Inhuur derden	25.000	25.000
Kantoorkosten (huur, ICT, telefonie, etc.)	179.000	183.000
Bestuur	15.000	15.000
Lobby en communicatie / werkbudget	123.000	123.000
Uitgaven uit investeringsfonds	350.000	350.000
Kapitaallasten	2.000	2.000
Onvoorzien	8.000	8.000
Transparante btw voorheffing	62.000	63.000
Rente en afschrijving	36.000	35.000
Sub-totaal exploitatie	2.686.000	2.745.000
Bij: Interne doorbelasting	322.000	333.000
Sub-totaal lasten begroting	3.008.000	3.078.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	452.000	485.000
Totaal lasten programma 1 Smart Governance	2.556.000	2.593.000

Onderverdeling inwonerbijdrage gemeenten/provincie in kostensoorten

In 2021 dragen gemeenten en provincie € 2.210.000 bij in de organisatiekosten van Regio Achterhoek. Dit is als volgt onder te verdelen in kostencategorieën:

Beleidsindicatoren

Op 1 april 2018 is de Regeling Beleidsindicatoren vastgesteld. De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing. De indicatoren worden berekend op basis van het aantal inwoners over de gehele regio, ofwel 262.807 inwoners.

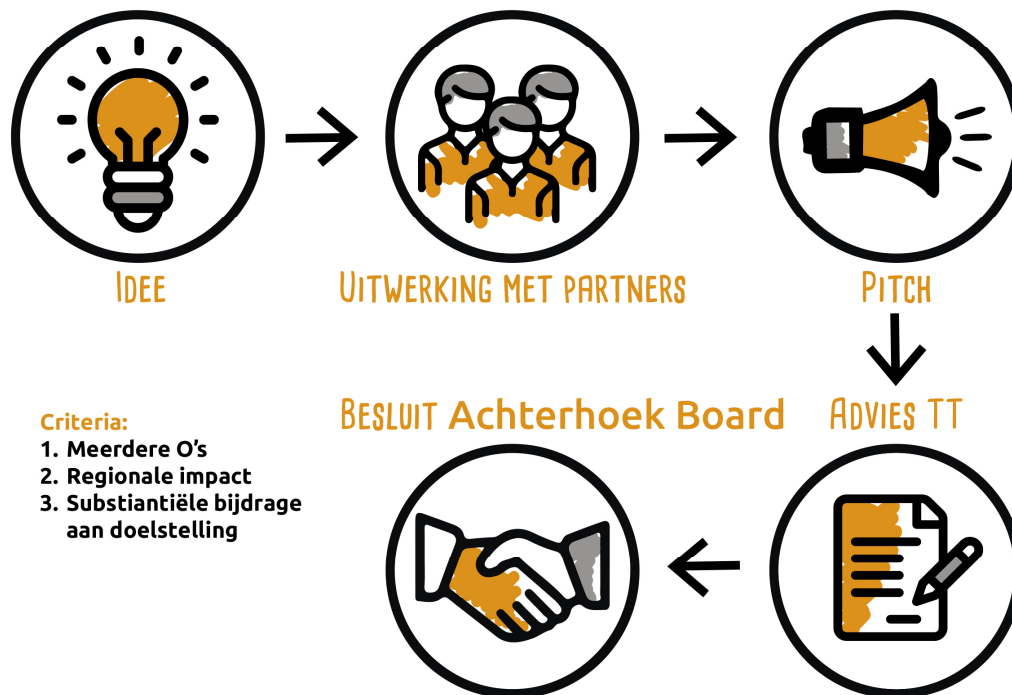
Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 1,22 per inwoner
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	€ 25.000, ofwel 1%
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	8%

1.2 Subsidiemogelijkheden voor projecten

Voor projecten die in de Achterhoek worden uitgevoerd bestaan er verschillende subsidiestromen bij verschillende organisaties. In deze paragraaf wordt ter informatie aangegeven welke mogelijkheden er zoal worden gebruikt voor subsidies. Afhankelijk van de soort subsidie die er wordt aangevraagd voor een project zal er een bijpassende route worden doorlopen voor toekenning van de subsidie. Projectideeën kunnen via de thematafels worden aangedragen.

VAN IDEE TOT BESLUIT

Melden bij regisseur

Verloop projectvoorstel

Op het moment dat een projectidee ontstaat wordt dat via een thematafel begeleid tot een volwaardig projectvoorstel met ook een financieringsvoorstel. Hierin is opgenomen welke bijdragen de partners (3 O's) voor hun rekening nemen en voor welk deel een subsidiebijdrage wordt gevraagd. De thematafel leidt het projectvoorstel door naar de Board. Voor de cofinanciering van de overheid zijn er verschillende fondsen/subsidies. De projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling met wisselende projecttrekkers die de kosten via hun eigen begroting/jaarrekening verantwoorden. Dus niet alle uitgaven zullen via de begroting/jaarrekening van Regio Achterhoek lopen. Projecten worden gemonitord op hun bijdrage aan de gewenste doelen en op de bijdragen door de 3 O's.

In deze paragraaf worden de verschillende subsidiestromen nader toegelicht. De projecten zelf worden benoemd in de programma's Smart Economy en Smart Living per thema.

1.2.1 Gebiedsopgave Provincie Gelderland

De provincie heeft in de vorige coalitieperiode (2015-2019) middelen beschikbaar gesteld voor vijf gebiedsopgaven, waaronder de Achterhoek. Vanuit de Achterhoek hebben we hier een beroep op gedaan. Het kader hiervoor was de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020. In totaal heeft Provinciale Staten ruim 11,5 miljoen voor de Achterhoek beschikbaar gesteld. Hiervan is ruim 11 miljoen in de afgelopen jaren toegekend aan projecten. Projecten komen vanuit het veld. De projecten worden inhoudelijk en financieel kortgesloten met de thematafel en de provincie en voorgelegd aan de Board. Als iedereen akkoord is wordt het project voorgelegd

aan Gedeputeerde Staten, waarna bij een positief besluit een beschikking wordt afgeven aan Regio Achterhoek. Regio Achterhoek beschikt de projecten vervolgens door aan de aanvrager.

De middelen van de gebiedsopgave worden sinds 2019 gekoppeld aan de Regio Deal. We zijn in gesprek met de provincie om in 2020 nieuwe middelen vanuit de provincie te koppelen aan de uitvoering van onze Visie 2030. Dit loopt via de Gebiedsagenda Achterhoek van de provincie. Deze middelen zullen worden ingezet als cofinanciering voor projecten, waaronder de Regio Deal.

1.2.2 Investeringsfonds

Het investeringsfonds is gevuld met beschikbare incidentele middelen per 1 juli 2018. Van het investeringsfonds wordt jaarlijks een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels. Daarnaast is € 100.000 beschikbaar als jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. De overige middelen worden ingezet voor projecten. De middelen worden onder meer ingezet als cofinanciering voor projecten in de Regio Deal. Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek.

Eén van de toevoegingen aan het investeringsfonds betreft de decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (krimpgelden). Deze loopt in principe in 2020 af, maar de verwachting is dat het Rijk een vervolg geeft aan deze uitkering in 2021. Hierover gaat men besluiten in mei 2020 en om die reden is dit bedrag niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Investeringsfonds

Verwachte ontwikkeling investeringsfonds 2021-2024:	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	5.680.000	5.600.000	5.520.000	5.440.000
bij: decentralisatie uitkering bevolkingsdaling (2016-2020)	pm	0	0	0
bij: toevoeging € 1 p.i. deel provincie en deel Regio)	270.000	270.000	270.000	270.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
af: kosten initiatieven (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Stand 31 december	5.600.000	5.520.000	5.440.000	5.360.000

1.2.3 Regio Deal

De Regio Deal is een Rijksbijdrage van € 20 miljoen. Het is een decentralisatie-uitkering. De looptijd van de Regio Deal is 2019-2022. Medio 2019 heeft de regio met het Rijk de Regio Deal gesloten, waarin op programmaniveau afspraken zijn gemaakt. De middelen uit de Regio Deal worden besteed aan concrete projecten die passen binnen de programmalijnen in de Regio Deal Achterhoek. Projecten worden inhoudelijk getoetst aan een beoordelingsmatrix waarin een aantal criteria is opgenomen waaraan projecten moeten voldoen en die het mogelijk maken om een prioritering aan te geven. De Achterhoek Board toetst daarmee ook of de projecten passen binnen de ambitie van de Achterhoek Visie 2030. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Regio Achterhoek.

1.2.4 Interreg

Het INTERREG programma 2014-2020 is afgelopen, vanuit Regio Achterhoek deden we mee aan twee projecten: Spreek je buurtaal en MINT. Voor de nieuwe INTERREG periode kunnen nieuwe projecten worden ingediend. De zeven gemeentelijke Duitslandcoördinatoren hebben hierin een belangrijke rol. Zij acteren tussen de Euregio en de thematafels om zo te komen tot nieuwe projecten die we in willen dienen. Op dit moment is nog niet concreet of en zo ja welke projecten dat zullen zijn.

1.2.5 LEADER (pop-gelden)

LEADER Achterhoek stelt subsidie beschikbaar voor lokale initiatieven en goede ideeën die de leefbaarheid op het platteland verbeteren. LEADER Achterhoek is bestemd voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, buitengebied Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. De Achterhoek heeft voor de jaren 2015-2022 de LEADER-status gekregen. Regio Achterhoek is eindverantwoordelijk voor de besteding van de LEADER-gelden. Hiervoor is een LEADER-coördinator aangesteld. Totaal is er een budget beschikbaar van € 6,2 miljoen voor projecten. Om voor subsidie in aanmerking te komen is een eigen bijdrage van 50% nodig. De aanvragen worden beoordeeld door de LAG en de provincie. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door de provincie.

De projecten voor LEADER zijn niet rechtstreeks aan één thematafel te koppelen en daarom wordt in deze paragraaf een overzicht weergegeven van de lopende projecten. Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020. Er worden voorbereidingen getroffen om ook voor de volgende periode de LEADER status te krijgen.

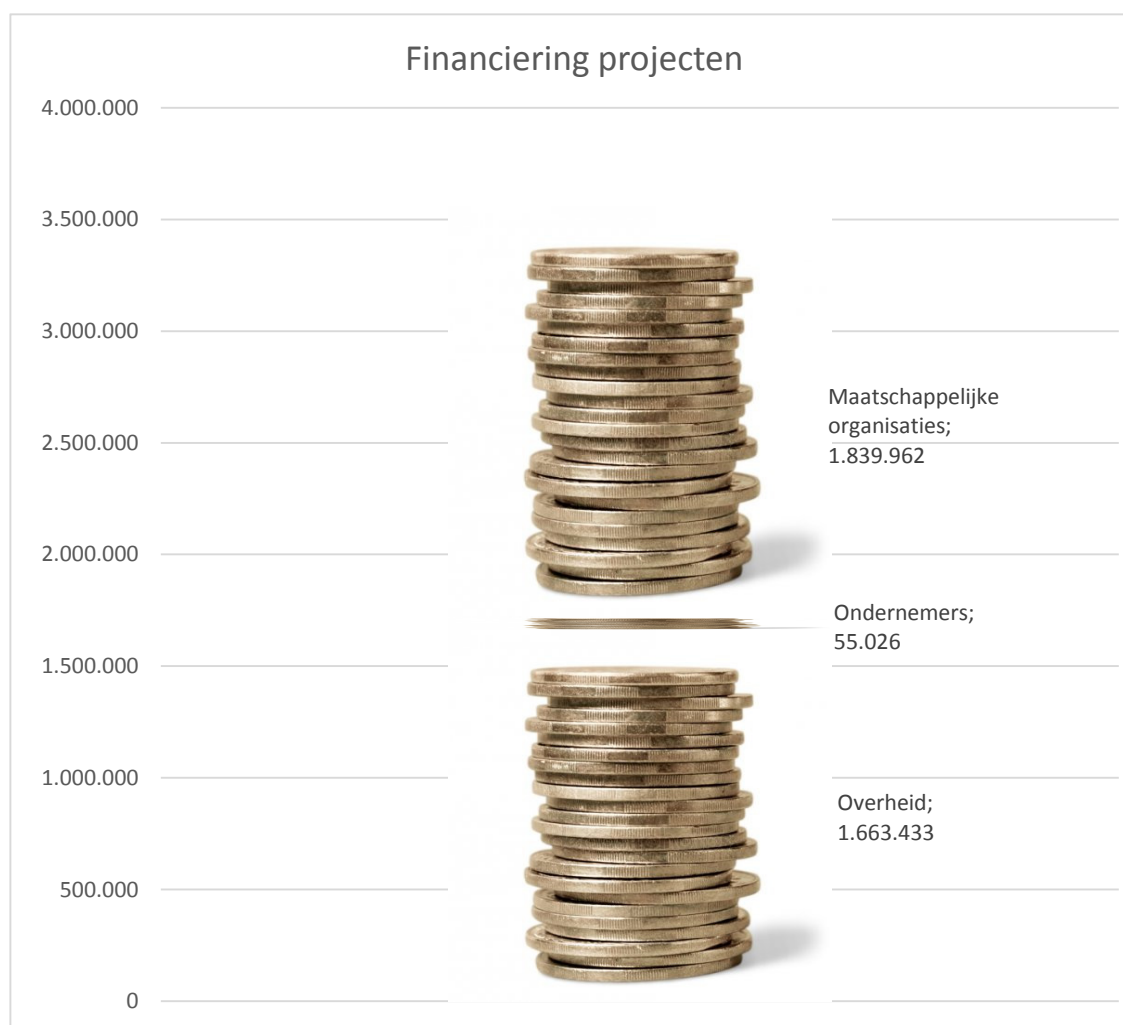
Lopende Projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Kastelenpark Vorden	In Vorden wordt een kastelenpark ontwikkeld als een samenhangend toeristisch product.
Realisatie uitloopgebied Gaanderen	Er wordt 5,7 ha. nieuwe natuur ingericht. Er wordt een faunapassage en maaipad aangelegd en er wordt een tarweakker doorgezaaid.
Contact op Wielen	Seniorenontmoetingspunt Doetinchem gaat voor het project 'Kom er eens uit' elektrische wagens aanschaffen om kwetsbare ouderen uit het buitengebied zelfstandiger te maken zodat ze op den duur het reguliere openbaar vervoer durven te gebruiken.
Vereniging Natuurmonumenten/Nel's Proeftuin	De monumentale boerderij Het Keunenhuis in Winterswijk is opgeknapt zodat het behouden blijft en dienst kan doen als culinair proeflokaal voor Nel en haar 'no waste'-kooktechnieken.
Het Liefdespad	Er wordt een route gerealiseerd die verschillende toeristische belevingen in Ruurlo met elkaar verbindt.
Zonnewater maakt beweging waar!	Bij Zorgbad Zonnewater in Hoog-Keppel wordt het buitenbad voor meer doelgroepen geschikt gemaakt en wordt het terrein heringericht.
De Kei Steenderen	De voormalige Joannesschool wordt aangepast zodat het geschikt is als activiteiten centrum voor Steenderen en omliggende dorpen.
Natuurpark Kronenkamp	In de voormalige rioolwaterzuivering in Neede wordt een natuurpark gerealiseerd. In het natuurpark wordt een multifunctioneel ontmoetings- en educatiecentrum ingericht.
Ontmoetingsplek Wichmond	Er wordt een speel- en ontmoetingsplein aangelegd voor inwoners van Wichmond/Vierakker.
Start-up community Achterhoek	Er wordt een online community in de Achterhoek opgezet met als doel jongeren in de leeftijd van 16-26 jaar te bewegen tot ondernemerschap.
Achterhoek ark voor hoogstamfruit	Dit project heeft als doel het behouden van bestaande collectieboomgaarden, het stimuleren van de aanleg van nieuwe boomgaarden en kennis verspreiden.
Leefsamen Achterhoek	In de zeven Achterhoekse gemeenten krijgen ouderen de mogelijkheid om langer zelfstandig en veilig thuis te kunnen wonen door middel van 'slimme sensoren' in geval van een calamiteit.
Raken met smaken	In het Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek werken negen gemeenten samen aan de identiteit en vitaliteit van de regio. In de oogstmaand september 2019 startte Raken met Smaken met een bijzonder foodevent in het Ouhrlokaal (DRU Industriepark, Uift). In het seizoen 2019/2020 gaat de Farm Food Family op tour door de Achterhoek.

Pakt An Pakt Door	Hoofddoel van de stichting Pak An is om op Achterhoekse wijze goede ideeën van de grond te krijgen en te ondersteunen die bijdragen aan de toekomst en leefbaarheid van de Achterhoek. Aan Pak An is een LEADER bijdrage toegekend wat nodig is om het huidige succes van het initiatief te continueren en op professionelere wijze meer nieuwe ideeën in de Achterhoek te ondersteunen, zoals extra arbeidskracht en investeren in ICT.
Verbouw de Loods	De Loods in Barlo (gemeente Aalten) wordt verbouwd en gaat dienen als een ontmoetingsplek, voornamelijk gericht op jongeren.
Duurzaam Samen de Toekomst in	Duurzaam Samen de Toekomst in is een project van Geitenkaasboerderij Brömmels dat onder de peiler Achterhoek Food valt. De Brömmels is een kleine geitenkaasboerderij in Winterswijk Woold met 80 dieren waarvan de melk verwerkt wordt tot geitenkaas. Het LEADER-project behelst de nieuwbouw van een schuur met daarin een doorstroompasteur.
Belevingsboerderij de Ahof	Op het terrein van de Ahof wordt gezamenlijk een kapschuur gebouwd en aangelegd ten gunste van de vele activiteiten die op het terrein plaatsvinden.

Financiering lopende projecten LEADER

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	1.663.433	1.839.962	55.026	3.326.001

Afgeronde Projecten

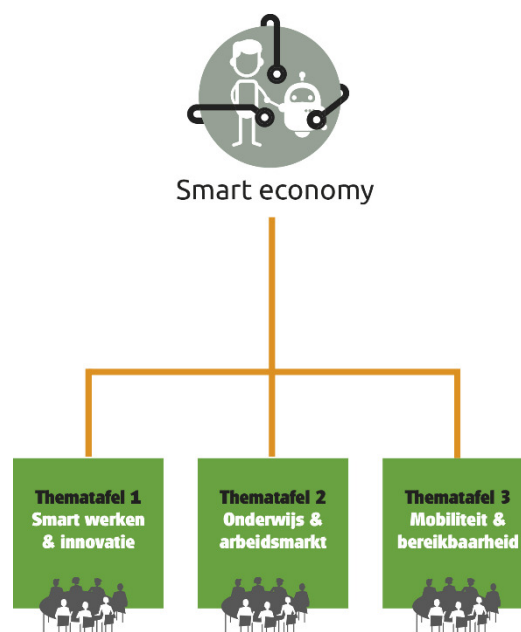
Projectnaam	Korte omschrijving
Winterswijk Marketing	Winterswijk Marketing heeft een gebiedsapp Winterwijk-Vreden ontwikkeld. De gebiedsapp geeft de bezoekers van het gebied mobiel toegang tot uitgebreide, multimediale informatie over interessante locaties in het gebied, inclusief routemogelijkheden.
Legters	Een oude stal is verbouwd tot vloermouterij voor het vermouten van in de streek verbouwd graan, waardoor een streekbier gemaakt kan worden dat van grondstof tot eindproduct afkomstig is uit de Achterhoek.
Achterhoekse SapPers	De Achterhoekse SapPers in Winterswijk verwerkt fruit en groente tot gezonde en houdbare sappen, puree of smoothies waarbij geen voedingsstoffen en vitamines verloren gaan.
Verenigingsgebouw Juliana	Het verenigingsgebouw Juliana in Winterswijk is aangepast en verbeterd met het doel om een nieuwe extra invulling aan het gebouw te geven en ook de organisatiestructuur en werkwijzen te wijzigen.
Renovatie 't Dorpshuus	Het dorpshuis in IJzerlo (gemeente Aalten) is aangepast en verbeterd. Er is o.a. een nieuwe zaal gebouwd.
Brouwhoes Bier Experience	Met dit project is in Lievelede een interactieve brouwerij gerealiseerd zodat gasten geïnformeerd en geïnspireerd worden over het reilen en zeilen van de bierbrouwerij.
Het Blok	Het Blok is dé plek voor beleving, creatie en informatie in Lichtenvoorde. Met de Leader subsidie is het achterstallig onderhoud opgelost, lekkage en leidingen verbeterd en de brandveiligheid up to date gemaakt.

Programma 2

Smart Economy

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Economy. Dit zijn Smart werken en innovatie, Onderwijs en arbeidsmarkt en Mobiliteit en bereikbaarheid. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2021, welke projecten er voor 2021 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de Achterhoek Visie 2030.

Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2021. Gedurende 2020 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

2.1 Smart werken en innovatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Technologische ontwikkelingen vragen om nieuwe organisatie- en verdienmodellen. Digitalisering en robotisering veranderen onze leef-, leer- en werkomgeving. Om de vergrijzende en ontgroenende Achterhoek verder tot bloei te brengen, zijn innovatieve oplossingen en smart toepassingen nodig die in economisch, sociaal en ecologisch opzicht waarde realiseren. Die oplossingen komen sneller tot stand in een open innovatiesysteem waarin overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen samenwerken en de Achterhoekse bedrijvigheid, naoberschap en vakmanschap maximaal tot uiting komen.

Wat willen we bereiken?

3 % groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Hoe gaan we dat doen?

Het digitaliseren (smart maken) van de maakindustrie en de agrosector heeft de hoogste prioriteit in het verder ontwikkelen van het Achterhoekse open innovatiesysteem. Door slim te werken en slim te innoveren, worden ook dwarsverbanden gelegd met de digitalisering van de zorg, bouw, de recreatieve en de creatieve sector. Een mooie spin-off en een noodzakelijke verbreding van smart werken. Door in te zetten op 35 kennisdeel- en businessclusters wordt slim innoveren gestimuleerd, waarbij we verbinding zoeken met onze Duitse bureaus (zoals samenwerking met de Duitse Hogescholen) en onze buurregio's. Daarnaast faciliteren we startende bedrijven (start-ups) door het opzetten van broedplaatsen (incubators) voor hightechbedrijven, ondersteund door gevestigde ondernemingen. En bedrijven die willen groeien (scale-ups) faciliteren we met een versnellingsnetwerk (accelerator). Slim werken krijgt vorm door medewerkers te ondersteunen met 'Leven Lang Ontwikkelen'. Om nieuwe medewerkers te binden, zijn we bezig dé stage- en afstudeerregio van Nederland te worden.

Te bereiken maatschappelijk effect

3% groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

Sub-doelen Smart werken en innovatie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Op het gebied van de maakindustrie en de agrosector is de Achterhoek hét open innovatiesysteem van Nederland.	3% groei van arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en agro-sector, gemeten als toegevoegde waarde per medewerker per tijd (en 2% voor alle andere sectoren).
De Achterhoek beschikt over de inventieve vakman/vakvrouw van de toekomst (slim werken/sociale innovatie).	35 kennisdeel- en businessclusters in 2025. 40 start-ups en 20 scale-ups in 2025.
De Achterhoek ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst (slim innoveren/economische innovatie).	250 bedrijven hebben slim werken en innovatie doorgevoerd.
De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio van Nederland.	40% van de deelnemende studenten aan Smart-Hub/Innovatiehubs komt van buiten de Achterhoek met 10% internationale achtergrond.

Aanpak voor 2021

Door projecten te initiëren langs de twee programmalijnen 'productie van de toekomst' en 'de collega van de toekomst' willen we randvoorwaarden versterken die nodig zijn voor een economisch sterke Achterhoek. Door te investeren in 'maatschappelijke' innovaties willen we werkgelegenheid creëren en de arbeidsproductiviteit vergroten. Door te investeren in de collega van de toekomst willen we ervaren vakmensen behouden en nieuwe collega's aantrekken.

Om de productie van de toekomst (slim innoveren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's (hierbij zijn concrete projectvoorbeelden benoemd):

- Kennis- en businessclusters opzetten en het door ontwikkelen/verbreden van reeds opgezette clusters: Het succesvolle cluster rond de 3D metaalprint techniek zal een vervolg krijgen door meer industrie erbij te betrekken. Hierbij wordt tevens aansluiting gezocht bij Duitse industrie en scholen.
- Startups & scale-ups aantrekken en begeleiden: Het initiatief dat in ontwikkeling is van een IoT-lab dat aansluiting zoekt bij SmartHub Industry Incubator, zal startups en scale ups helpen bij de volgende stap op het gebied van Internet of Things.
- Innovatieprojecten (met maatschappelijke invloed) bij grown-ups: Door SBC+ en de verschillende clusters zullen grown ups in staat zijn om in samenwerking te zoeken en expertise te vinden, waardoor innovatieprojecten van de grond komen.
- Het betrekken van het brede MKB bij innovatie in de Achterhoek: Dit is een onderdeel van de MKB-deal die gesloten is met het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat. In dit project zullen gedurende 2021 een 100-tal MKB bedrijven (die niet tot de innovatieve kopgroep behoren) worden begeleid naar een arbeidsproductiviteitsstijging van 5%.

Om de medewerker van de toekomst (slim werken, werven en leren) te creëren ligt de nadruk op de volgende thema's (hierbij zijn concrete projectvoorbeelden benoemd):

- Jongeren (scholieren en studenten) enthousiasmeren voor techniek en kennis laten maken met de Achterhoekse maakbedrijven: Bij Steam Academy worden momenteel primair onderwijs scholieren begeleid bij het uitvoeren van technische opdrachten. Door het hoge niveau en intensieve begeleiding raken deze scholieren geïnteresseerd in techniek. In 2021 zal dit initiatief worden uitgerold over de volledige Achterhoek (met ongeveer vier extra locaties).
- Verdere profilering van de economische Achterhoek en uitgroeien tot dé stage- en afstudeerregio van Nederland: Het doorontwikkelen en uitbreiden van SmartHub als een platform van de Achterhoekse industrie, waar meerdere projecten onder vallen om deze industrie te versterken en beter op de kaart te zetten.

Bij het ontwikkelen en realiseren van de bovenstaande projecten zal rekening worden gehouden met het open innovatiesysteem dat we nastreven in de Achterhoek. Om het bedrijfsleven te ondersteunen dient bij alle facetten en fases innovatie te worden bevorderd en moet een hulpvraag gesteld kunnen worden. Door drie innovatie hotspots (De Steck, De Marke en SmartHub Industry Incubator) nauw met elkaar samen te laten werken en hen te ondersteunen waar nodig ontstaat er een gunstig ondernemersklimaat, waarbij samenwerking en delen van expertise te allen tijden mogelijk is.

Daarnaast zal 2021 in het teken staan van het tot stand laten komen van cross-overs van verschillende sectoren en technieken. Door verschil in expertise samen te brengen worden sectoren sterker van elkaar. Smart Building (RIF die doorloopt in 2021) is hier een uitstekend voorbeeld van.

Projecten Smart werken en innovatie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2020-2021 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Smart Business Centre inclusief innovatievouchers	In dit centrum werken relevante sectoren en bedrijven samen met het onderwijs aan innovatie en aan cross-overs. De focus van het SBC is het ondersteunen van innovatievragen uit de markt met innovatieve oplossingen. De zoekende ondernemer komt via het SBC in contact met onderzoekende studenten/docenten en andere ondernemers. Ook worden er via het Smart Business Center vouchers uitgereikt aan bedrijven voor haalbaarheids-onderzoeken op het gebied van het implementeren van smart industry.
Achterhoek Open Innovatieprijs	De Achterhoek Open Innovatieprijs (AOI) is een event waarop een prijs wordt uitgereikt aan baanbrekende innovatie. De prijs heeft een open karakter waardoor ook ondernemers van buiten de Achterhoek zich kunnen inschrijven.
Urban Oasis	In een ruimte van 300 m ² wordt een oase gecreëerd waar via nieuwe technieken en smart oplossingen een breed scala aan schone technologieën wordt toegepast en de biodiversiteit wordt vergroot waarmee een schone en duurzame leefomgeving gecreëerd wordt.
Smart Business Centre +	SBC + is dé open innovatieplek voor smart werken. Smart werken wordt in alle stuwende sectoren versterkt door laagdrempelige samenwerking tussen onderwijs en ondernemers. Het resultaat hiervan is innovatie binnen bedrijven, instellingen en onderwijs die opleidingen, bedrijfsprojecten en experimenten gezamenlijk uitvoeren om innovaties te versnellen.
Incubator De Steck	De Steck is hét open innovatiecentrum voor de Achterhoek waar ondernemers en studenten elkaar ontmoeten met de focus op circulaire technologie. De Steck wil een kennis en businesscluster opzetten waarin jaarlijks 10 start-ups/scale ups worden begeleid, 25 innovatietrajecten worden opgestart bij bedrijven en 75 studenten worden betrokken bij challenges.
SmartHub Development	De Achterhoek profileren als attractieve regio waar medewerkers doorlopend mogelijkheden hebben om (zelf) vorm te geven aan een aantrekkelijke loopbaan en waar bedrijven en instellingen continu proactief hun medewerkers motiveren en uitdagen om in flow te werken. SmartHub Development wil de persoonlijke en professionele ontwikkeling van personeelsleden van Achterhoekse bedrijven en instellingen bevorderen door het entameren, initiëren en organiseren van projecten en programma's die medewerkers uitdagen, enthousiasmeren en inspireren.
Uitbouwen open innovatie-systeem - crossovers	Versnellen van innovatie door in te zetten op open innovatie (= samenwerken). Uitbouwen van de open innovatie in de Achterhoek (nu vooral nog binnen de maakindustrie aanwezig) over meerdere sectoren in de Achterhoek. Met name circulair en gezonde regio, maar ook toepasbaar bij wonen en mobiliteit.
MKB-deal	Met de MKB-deal willen we 100 MKB bedrijven in de Achterhoek ondersteunen bij het verhogen van hun arbeidsproductiviteit. We willen een stijging van de arbeidsproductiviteit bereiken met 5 % en toegang tot (risico)kapitaal vergroten voor het MKB. We gaan accountmanagers samenbrengen om het onderling lerend effect te vergroten en wensen vanuit MKB inzichtelijk maken. Daarnaast willen we sterktes en zwaktes in het economisch ecosysteem van de Achterhoek signaleren en agenderen.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
3D Metaalprinten 2.0	Rond de 3D printer van Kaak (K3D) is een kenniscluster ontstaan op het gebied van 3D metaalprinten. Door deelnemende bedrijven is veel kennis ontstaan rond 3D metaal printen. Doel is nu om dit verder uit te bouwen: vergroten netwerk, beter integreren in productieketen en zoeken van aansluiting bij Duitsland.
Varex open lab	Varex C&C Nederland wil in het nieuwe pand een open fabriek concept gaan opzetten waar innovatieve ideeën met andere partijen worden uitgewisseld en waar ook wordt geleerd van de expertise van de andere partijen en kennisdeling plaatsvindt. Het staat in de planning van het nieuwe pand om een groot digitaal scherm aan de wegzijde te maken waardoor deze ideeën letterlijk zichtbaar zijn vanaf de weg.
Internet of Things Lab	Het ontwikkelen van een IoT Lab waar groepen studenten en bedrijfsleven samenkomen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en tevens grensoverschrijdende samenwerking.
SmartHub Industry Incubator (SHII)	Met de komst van de SmartHub Industry Incubator worden startups gefaciliteerd en daarmee het aanjagen van innovatie en het binden van talent. De focus ligt op de smart industry. Dit sluit aan bij de Visie 2030, namelijk aan het open innovatiesysteem van de regio door het faciliteren van startende bedrijfjes (startups) in innovatieve broedplaatsen, het aanjagen van innovatie en binden van (jong) talent.
SmartHub Achterhoek Alumninetwerk	Door Achterhoekse middelbare scholieren lid te maken van een 'Alumninetwerk' worden zij op de hoogte gehouden van het Achterhoekse bedrijfsleven. Dit om hen in een vroeg stadium te laten zien wat er op economisch gebied te doen is in de Achterhoek.
SmartHub 2.0	Met dit project wordt de Achterhoek geprofileerd als dé Smart Industry regio en dé stage-, trainee en afstudeerregio van Nederland.
Steam Academy 2.0	Steam Academy laat kinderen in de leeftijd van 5 – 14 kennismaken met techniek buiten schooluren. Hierin komen kinderen in aanraking met mechaniek, programmeren en techniek in de breedste zin. De Steam Academy zal worden uitgerold over de volledige achterhoek; hiervoor wordt aansluiting gezocht met de huidige technieklokalen.
3D Metal print Valley	Een viertal ondernemers is bezig met elk een nieuwe manier van 3d metaal printen. Door deze technieken en kennis te bundelen, kan er worden toegewerkt naar een bruikbare nieuwe manier van 3d metaal printen.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	5.451.718	1.298.328	3.079.482	9.829.528

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De arbeidsmarkt is voortdurend in beweging. Er ontstaan nieuwe beroepen, terwijl andere typen werk verdwijnen. De banen van de toekomst brengen andere, vaak hogere eisen met zich mee. Daarbij zien we vooral een verschuiving richting het hogere mbo-niveau en het hbo. De arbeidsmarkt is in veel gevallen zelfredzaam en reguleert zich deels zelf. Soms is er echter een vraagstuk waar de arbeidsmarkt niet zelf met een oplossing kan komen. De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen. Tegelijkertijd is de groei niet sterk genoeg om kansen aan iedereen te kunnen bieden. Zo vormen mensen met een vmbo-opleiding, 55-plussers, arbeidsbeperkten en degenen met een minder courant beroep kwetsbare groepen.

Wat willen we bereiken?

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht. Om deze ambitie te bereiken zullen we de kwantitatieve opgave binnen het scenario 'talent benutten' uit de Transitieatlas Beroepsonderwijs (2017) moeten realiseren. In totaal gaat het om het aantrekken van ruim 27.000 arbeidskrachten in de periode 2018-2025. Van deze groep moet ongeveer 7.000 universitair of hbo geschoold zijn, 14.000 mbo geschoold en 6.000 vmbo geschoold. Hierbij kiezen we de komende jaren expliciet voor de sectoren Techniek (waaronder naast de maakindustrie ook de bouw en logistiek vallen) en Zorg. Voor de overige sectoren worden de ontwikkelingen goed in de gaten gehouden en wordt zo nodig actie ondernomen.

Hoe gaan we dat doen?

Onder het motto 'De Achterhoek werkt het fijnst' gaan we met twee hoofdthema's aan de slag: de Human Capital Agenda en de inclusieve arbeidsmarkt. Voor een evenwichtige arbeidsmarkt moet de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt optimaal zijn. Anders gezegd: de instroom vanuit het onderwijs naar moeilijk vervulbare vacatures moet groter worden. Hiervoor wordt onder andere ingezet op het doorontwikkelen van hybride leersystemen. Met de Human Capital Agenda zetten we in op een leven lang ontwikkelen van de beschikbare beroepsbevolking, instroom van jong talent en het benutten van grensoverschrijdende mogelijkheden voor scholing. De negatieve arbeidspendel die de Achterhoek op dit moment kent (mensen die in de Achterhoek wonen, maar buiten de Achterhoek werken) zouden we graag willen keren naar een positieve arbeidspendel. Bij deze doelstelling ligt er een relatie met Smart werken. Om een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen, geven we invulling aan het sociaal akkoord van 2013. We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Door een gezonde leefstijl te stimuleren, kan de arbeidsparticipatie groter worden, meer mensen kunnen aan het werk en het ziekteverzuim gaat omlaag. Hier liggen duidelijke verbindingen met De Gezondste Regio.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 zijn vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht.

Sub-doelen Onderwijs en arbeidsmarkt

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Talenten op de arbeidsmarkt zijn benut v.w.b. vervangings- en uitbreidingsvraag (aantrekken van ruim 27.000 mensen) met de focus op de sectoren techniek en zorg.	Arbeidsparticipatie naar 73% (nu 66%).
Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt, waarbij er oog is voor de gehele beroepsbevolking.	Metten instroom uit het onderwijs (MBO+) en uit de pendel.
De grensoverschrijdende samenwerking is toegenomen en belemmeringen van de grens rondom deze samenwerking zijn weggenomen.	Monitoring banenafpraak v.w.b. inclusieve arbeidsmarkt.

Aanpak voor 2021

Human Capital Agenda

- Met de initiatieven die zich de afgelopen periode ontplooid hebben op het gebied van een Leven Lang Leren zullen we monitoren wat de opbrengsten gaan zijn. Tevens zal worden aangejaagd op vervolgprojecten waarbij ook een ontwikkelslag ligt bij onderwijsinnovatie ter bevordering van Leven Lang Leren.
- De Achterhoek heeft als doel dé stage en afstudeerregio van Nederland te willen zijn. We zetten in op het behouden van mensen in de regio, echter we hebben niet alleen starters nodig in de regio, maar ook talent met werkervaring in de Techniek en Zorg is van harte welkom. Dit betekent dat we buiten onze eigen regio beter op het vizier moeten komen te staan met de mogelijkheden die we hier hebben. Hier zoeken we ook duidelijk de cross-over met de andere thematafels.
- Daarnaast willen we de obstakels, die de grens en de verschillende systemen met zich meebrengen, waar mogelijk wegnemen. Deze stimulering is een doorlopend proces waar we in 2021 in deelprojecten mee bezig zullen zijn.

Inclusieve Arbeidsmarkt

We sluiten, ook in 2021, voor de inclusieve arbeidsmarkt met een "Doe Agenda" aan bij het Rijksprogramma Perspectief op Werk (PoW). Initiatiefnemer hierin is de Gemeente Doetinchem. Wij verzorgen vanuit het werkbedrijf de regie.

- In 2020 zijn we van start gegaan met de Doe Agenda vanuit PoW. Hiervoor hebben we een convenant met de verschillende partijen getekend en zijn de verschillende werkgroepen van start. We zullen 2021 gebruiken om de bevindingen van de werkgroepen optimaal in te zetten waar nodig in pilots aanvullende tools en diensten te ontwikkelen en inzetten t.b.v. de doelgroep. Doel moet zijn het structureel eenvoudiger te maken voor werknemers en werkgevers om elkaar te vinden ter bevordering van het terugdringen van de aantallen in de bestanden van de Gemeenten.
- In 2020 is "Sociale Innovatie en Anders Werken" als speerpunt toegevoegd. De kaders zijn geschetst, 2021 zal worden ingezet om aan te jagen met als doel projecten van de grond te trekken op dit thema.
- Ook in 2021 heeft het terugdringen van Taalarmheid de aandacht. Hierbij ligt de focus zowel op de doelgroep autochtonen als allochtonen met een beperkte beheersing van de Nederlandse taal in woord en geschrift.

Projecten Onderwijs en arbeidsmarkt

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2020-2021 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informierend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

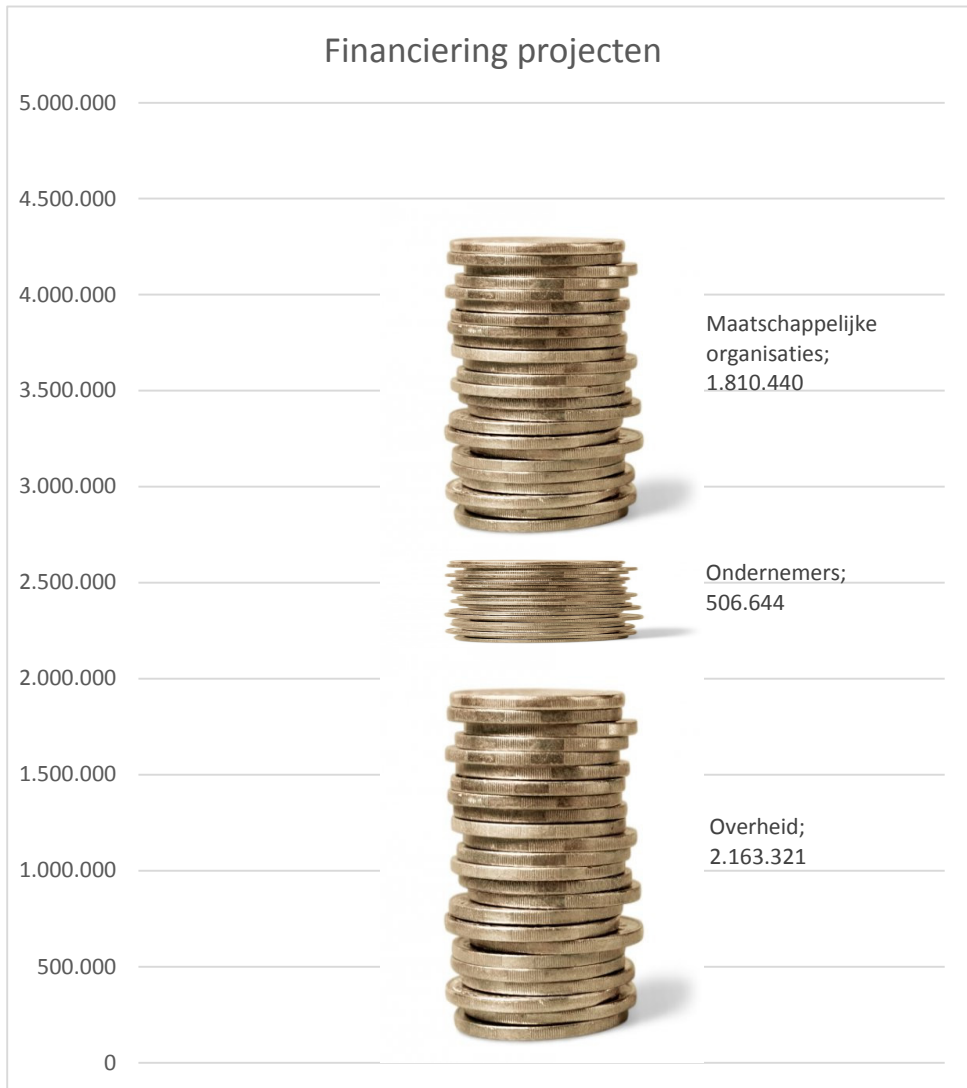
Projectnaam	Korte omschrijving
MINT	Bevordert de interesse van de jeugd voor natuurwetenschappelijk-technische beroepen door het actief naast elkaar zetten/bijeen brengen van historie en high-tech/cultuur en wetenschap tussen Nederlandse en Duitse scholen.
Grensland College	Realisatie euregionale AD School om meer mensen te behouden voor de regio én nieuwe werknemers voor de regio te werven. Het Grensland wil MBO 4 studenten behouden die door willen studeren en nu voor een aantal opleidingen in de regio kunnen blijven. Daarna wil men nieuwe werknemers uit het buitenland werven die door het aansprekende onderwijsconcept, samenwerking met het bedrijfsleven en passende opleidingen naar onze regio komen. Ook wil het Grensland College meer aanbod organiseren voor mensen uit de regio die zich verder willen ontwikkelen.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
GROS (Grensoverschrijdend ondernemen, werken en leren)	Het wegnemen van belemmeringen bij het grensoverschrijdend zakendoen tussen Nederlandse en Duitse ondernemers/ondernemingen en het bevorderen van de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling in de Regio Achterhoek en het aangrenzende gebied in Duitsland, door middel van een matchmaking-, adviserings- en ondersteuningstraject en het aanbieden van een (modulair) opleidingsprogramma en netwerk mogelijkheden.
Leven Lang Ontwikkelen	Het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn binnen het MBO van niveau 1 t/m 4 en aansluiting op Associate Degree (AD) voor zowel het dagonderwijs als ook voor volwassenenonderwijs (om-, her-, bijscholing en zij-instroom). Waarbij het programma modulair wordt opgebouwd en het bedrijfsleven actief participeert bij de inhoud-vorm-uitvoering van het onderwijs dat hiermee aansluit bij de wensen van zowel de ondernemers als diegene die onderwijs volgen.
Fonds voor Talentontwikkeling	Dit project valt onder het speerpunt een leven lang ontwikkelen. In het fonds worden vouchers beschikbaar gesteld tot MBO niveau 1 t/m 4 en aansluiting op Associate Degree (AD) om mensen te laten scholen ten behoeve van het behoud van de arbeidsmarkt. De intersectorale mobiliteit wordt gestimuleerd. Vervolgstappen worden ingezet om na goedkeuring zo snel mogelijk van start te gaan. Begroting: Dit project valt onder een leven lang ontwikkelen. In het fonds worden vouchers beschikbaar gesteld tot MBO + niveau 4 om mensen te laten scholen ten behoeve van kansrijke beroepen op de arbeidsmarkt.
Klasse! In de Achterhoek	Richt zich op mismatch op de arbeidsmarkt door taalarmheid. Klasse! is een programma om laaggeletterde NT1'ers te vinden, benaderen en werven.
Tools voor statushouders	Richt zich met name op statushouders. Het doel is om ervoor te zorgen dat deze groep de Nederlandse taal beroepsmatig beter beheerst. Koppeling met project Perspectief op werk.
Pilot Z-route	Het doel van de pilot Z-route is om mensen die ontheven zijn van inburgeren met een intensief traject van taal en praktijk naar zelfstandigheid en werk te begeleiden.
Techniekpact	Ondersteunend vermogen Techniekpact in samenwerking met Liemers. Onder Techniekpact vallen projecten als de Techniekdag.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.163.321	1.810.440	506.644	4.480.405

2.3 Mobiliteit en bereikbaarheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

Een goede bereikbaarheid is voor de Achterhoek een essentiële voorwaarde om economisch te kunnen groeien en de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de regio op peil te houden. Dat geldt zeker in de huidige tijd waarin de afstand tot voorzieningen op het platteland groeit. Ook goede (OV) verbindingen met Duitsland zijn voor ons als grensregio van groot belang. Zonder vervoer staat de regio letterlijk en figuurlijk stil.

Wat willen we bereiken?

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen. Hiervoor moeten zowel de hoofdinfrastructuur als de regionale en lokale infrastructuur kwalitatief en kwantitatief op orde zijn. Het is de bedoeling dat reizigers hun reis straks eenvoudig kunnen plannen via telefoon en internet. En idealiter zijn er in de Achterhoek geen belemmeringen meer voor reizigers en vervoerders tussen Nederland en Duitsland.

Hoe gaan we dat doen?

We sluiten aan bij de drie hoofdthema's in de Mobiliteitsagenda 2030; Betrouwbaar & robuust, duurzaam en slim. 'Betrouwbaar en robuust' gaat over het realiseren van betrouwbare vervoersvoorzieningen. Om dit te bereiken zijn een goed doorstromend hoofdwegenet, het versnellen van OV-connecties en regionale fietsverbindingen nodig. We willen van de N18 een toekomstgerichte 'Smart N18' (2x2 rijstroken, 100 km/h en ongelijkvloerse kruisingen) maken en we treffen maatregelen om een vlotte aansluiting van de A12 op de A18 te bevorderen. Ook blijven we investeren in de ruggengraat van het openbaar vervoer in de Achterhoek en willen we verbindingen versnellen door betere over- en instapmogelijkheden. Het opheffen van de belemmeringen voor reizigers tussen Nederland en Duitsland (zowel regionale verbindingen als goede aansluiting op internationale spoorverbindingen) heeft daarbij onze aandacht.

Bij 'duurzaam' werken we toe naar duurzame vervoerswijzen die bijdragen aan klimaatadaptatie. Daartoe investeren we in energieneutraal mobiliteitsgedrag en een veilig en fijnmazig fietsnetwerk. De opkomst van de e-bike biedt in een gebied als de Achterhoek kansen om de fiets als alternatief vervoermiddel in te zetten. We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer, onder andere door het realiseren van voldoende laadstations voor duurzame energie. 'Slim' richt zich op betaalbare en slimme vervoersvoorzieningen. We willen vooroplopen in slimme en sociale mobiliteit en de eerste rurale MaaS-pilotregio worden. Het concept Mobility as a Service (MaaS) zal als een soort marktplaats voor mobiliteit gaan fungeren. Reizigers kiezen, plannen en betalen bijvoorbeeld via de smartphone zelf de optimale vervoersoplossing. Ook zetten we ons in voor slimme oplossingen die het goederenvervoer efficiënter en duurzamer maken. Zo werken we aan een sluitend netwerk voor Langere en Zwaardere Vrachtautocombinaties (LZV's), waarmee we de efficiëntie en de duurzaamheid van het goederenvervoer verhogen.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 is er energieneutraal, betaalbaar en betrouwbaar vervoer voor iedereen die zich vanuit, naar en door de Achterhoek wil verplaatsen.

Sub-doelen Mobiliteit en bereikbaarheid

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
Duurzaam: in de Achterhoek is het vervoer in 2030 energieneutraal en energieneutraal reizen wordt gefaciliteerd.	Mate waarin het vervoer in de Achterhoek energieneutraal is. Aantal laadpalen en groei naar een dekkend net.
Betrouwbaar en Robuust: de hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is kwantitatief en kwalitatief op orde en zonder belemmeringen voor reizigers en vervoerders tussen Duitsland en Nederland.	Afname van het aantal voertuigverliesuren. Reistijd op de ruggengraat van het OV in de Achterhoek.
Slim: er zijn slimme vervoersvoorzieningen die gebruik maken van telefoon en internet.	Tijd waarin Regionaal verzorgende voorzieningen met de beschikbare OV-modaliteiten bereikbaar zijn (doel: binnen 20 minuten).

Aanpak voor 2021

Subdoelstelling Duurzaam

Vanuit het streven naar energieneutraal vervoer in 2030, zal in 2021 een begin worden gemaakt met het completeren van de laadinfrastructuur voor (vracht)auto's en fietsen. Ook wordt medio 2020 een mobiliteitsmakelaar aangesteld die een breed takenpakket krijgt om CO2reductie, bereikbaarheid en mobiliteit binnen de Regio Achterhoek te promoten. Deze makelaar brengt in 2021 in kaart welke bewegingen nuttig zijn, of overbodig. Er wordt gewerkt aan structurele commitment van bedrijven, door afspraken te maken over voortzetting, financiering en borging van mobiliteits- en duurzaamheidsmaatregelen.

Subdoelstelling Betrouwbaar en Robuust

De N18 2e fase concreet op de (Rijks)agenda krijgen. Hiertoe is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen inhoudelijk op één lijn komen. Dus Regio, provincie en het Rijk. Met andere woorden: welke aanpak wordt gekozen? Momenteel ligt er een Plan van Aanpak klaar dat door de Achterhoek Raad moet worden vastgesteld. Hiervan is het einddoel een volwaardige N18 te realiseren (2x2 ongelijkvloers, 100 km) in 2040. Via een gericht lobbytraject dat in 2019 is ingezet en een vervolg zal krijgen in 2021, willen we de N18 gefaseerd op de Rijksagenda terecht laten komen. Dit om uitvoering op de korte, middellange en lange termijn te starten, maar zonder het einddoel: Een volwaardige N18, uit het oog te verliezen.

In het verlengde daarvan willen we de verbinding Arnhem-Winterswijk versnellen. Een actieve lobby richting Rijk en provincie continueren om de realisatie van de ontbrekende schakels op de politieke agenda te houden en dichterbij te brengen. Zoals het er nu voorstaat, is er een financieel gat van circa € 100 miljoen te dichten.

De 3^e Fase van het onderzoek naar de RegioExpres dat nu is ingezet en in 2021 zal worden uitgevoerd, zal hier meer duidelijkheid op geven. Het onderzoek wordt door de provincie Gelderland uitgevoerd. In dit onderzoek wordt met de directe partners en gemeenten hoe de inpassing van het plan eruit gaat zien, alsook de bijbehorende kostprijs.

Verder willen we ons inzetten om het regionale hoofdfietsnetwerk te completeren door ontbrekende schakels ook in 2021 aan te leggen. Hierbij zal er gehoor worden gegeven aan de motie van de Achterhoek Raad om Als Regio Achterhoek onderzoek te doen naar snelle fietsverbindingen in de Regio. Uiteraard ook met de optie op een aansluiting op andere verbindingen/modaliteiten.

Subdoelstelling Slim

In het kader van de Regio Deal wordt prioriteit gegeven aan de fijnmazige bereikbaarheid van de Achterhoek. Op dit moment lopen er verschillende projecten (Deelfietsen (sMaaS), Netmobiel, deelauto's) en zijn er diverse ideeën die onder de noemer van de fijnmazige bereikbaarheid vallen.

Het project MaaS Achterhoek zal een integrale aanpak als insteek kiezen. Het projectplan is in 2019 opgesteld. Medio 2020 zal de uitvoering worden gestart en deze zal in 2021 verder worden uitgebreid en vormgegeven. Monitoring, uitbreiding van de modaliteiten en vormgeving van de app en de bijbehorende functies zal verder worden uitgewerkt. In 2021 zal er echter met name worden gericht op het stimuleren van duurzaam en gezond gedrag via werkgevers voor woon-werkverkeer en ook rechtstreeks op inwoners. Vanuit deze subdoelstelling liggen er dus sterke raakvlakken met de beide andere subdoelstellingen.

Projecten Mobiliteit en bereikbaarheid

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2020-2021 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

Projecten	Korte omschrijving
SMAAS Achterhoek	Project van de toeristische bedrijven in de Achterhoek. Het idee achter SMAAS is het aantrekkelijk bereikbaar maken van toeristische locaties en overnachtingsmogelijkheden. Er is gekozen voor deelfietsen, die worden geplaatst op enkele stations en bij enkele overnachtings-/horecamogelijkheden. Toeristen kunnen de deelfietsen gebruiken met een app (eventueel i.c.m. een arrangement) en krijgen aanbiedingen te zien vanuit de toeristische sector.
Ruraal MAAS Concept (procesbegeleider) (*)	Het rurale MAAS-concept moet het mogelijk maken dat iedereen in de Achterhoek eenvoudig een reis kan plannen, boeken en betalen en dat de gehele Achterhoek goed bereikbaar blijft met allerlei (slimme) vervoersmodaliteiten. De procesbegeleider legt de verbinding tussen de diverse projecten voor fijnmazige bereikbaarheid.
Opschaling Netmobiel 2020(*)	Netmobiel breidt zich in 2021 uit naar twee nieuwe gemeenten en richt zich op het stimuleren van duurzaam en gezond gedrag via werkgevers voor woon-werkverkeer en ook rechtstreeks op inwoners. Het doel is de doorontwikkeling en validatie van het open-source-MAAS-platform met nieuwe functionaliteiten voor mantelzorgers, de uitbreiding met nieuwe vervoersvormen (Integratie van deelauto's en deelfietsen in Netmobiel) en het stimuleren van duurzaam reisgedrag.
Doorontwikkeling ZOOV op maat	ZOOV Op Maat doorontwikkelen tot één integraal systeem, voor alle vormen van vraagafhankelijk (openbaar) vervoer. Dit systeem kan ook een oplossing bieden voor de first & last mile naar het openbaar vervoer. ZOOV Op Maat moet voor de reiziger één herkenbaar regionaal vervoersproduct zijn (dat achter de schermen bestaat uit allerlei vormen van vraagafhankelijk vervoer). ZOOV op maat richt zich op de fijnmazige bereikbaarheid.

() Mobility As A Service (MAAS): MAAS is de overkoepelende werknaam voor werkzaamheden rondom fijnmazige bereikbaarheid. Binnen MAAS worden meerdere kleine projecten opgepakt. De projecten Ruraal MAAS concept, opschaling netmobiel en voor een deel SMAAS-deelfietsen vallen hieronder. Er zullen nog meer projectaanvragen volgen (zie ook projecten in ontwikkeling).*

Onderstaande projecten ontvangen geen middelen via de subsidiestromen van de Regio. Deze projecten zijn wel van belang voor de thematafel en zijn om die reden opgenomen.

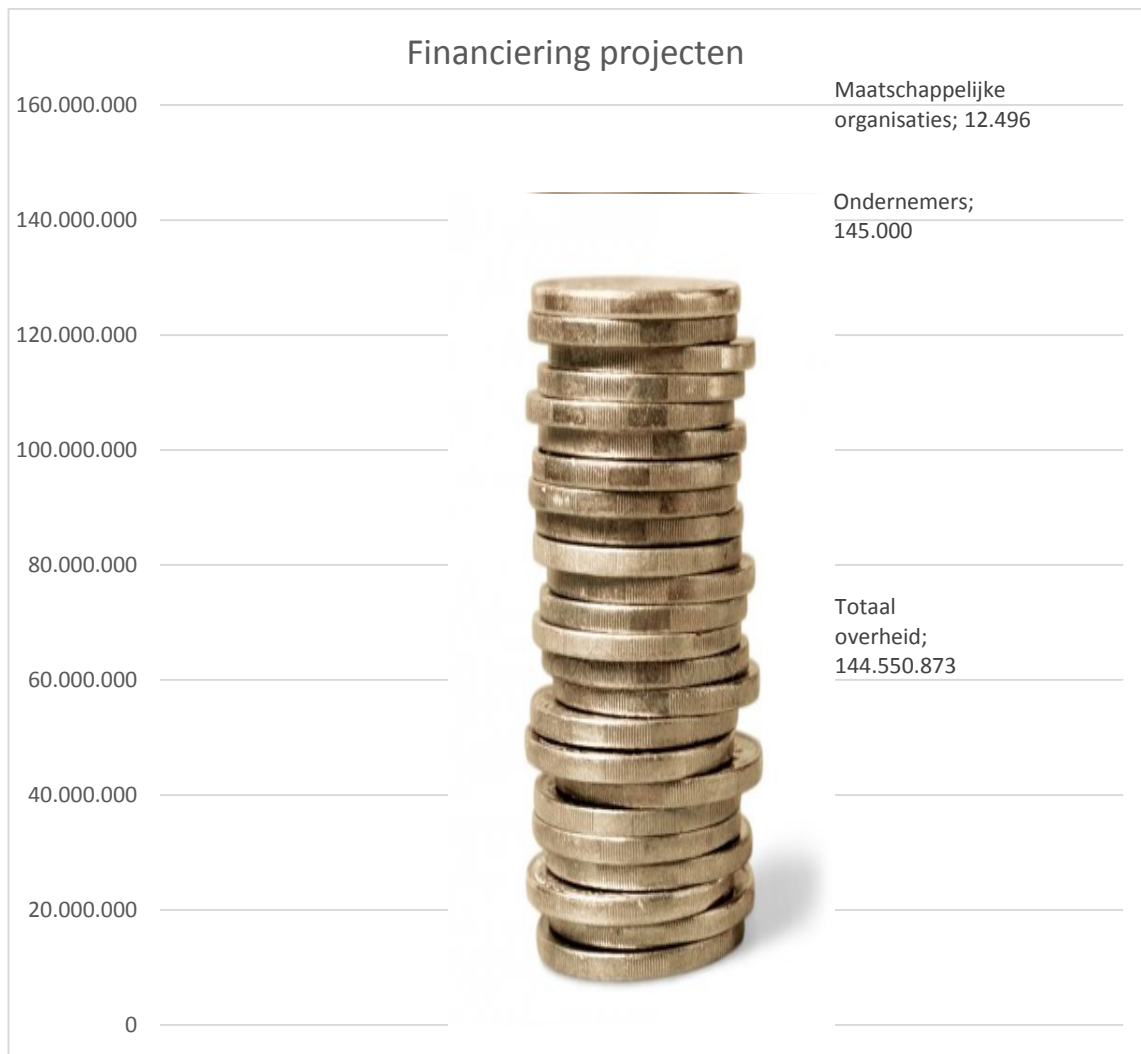
Regio Expres	Lobby bij Provincie Gelderland en Rijk om na de derde fase van het onderzoek naar de Regio Expres de Regio Expres tot uitvoering te laten komen. Tot medio 2021 wordt een derde fase van onderzoek naar de RegioExpres uitgevoerd om de exacte kosten en inpassing van het plan met de gemeenten en andere partners in kaart te brengen.
N18: viaduct Groenlo-Lievelde	Betreft nieuw viaduct Zwolseweg. Met name voor verkeersveiligheid (MeerVeilig3 project). Uitvoering RWS, provincie en gemeente Oost Gelre.
N18; gebiedsgerichte maatregelen Lichtenvoordseweg Varsseveld	Verbeteren doorstroming N18 (wegvak N318 – Harreveld) en het versterken van de fijnmazige bereikbaarheid.

Projecten in ontwikkeling

Projecten	Korte omschrijving
Bereikbaarheid bedrijventerreinen	Omvat onderzoek naar bereikbaarheid Laarberg en A18/DocksNLD, complementeren LZV-netwerk en het verminderen van transportbewegingen.
Werkagenda Fiets 2020/2021	Inzichtelijk maken en prioriteren van de belangrijke regionale fietsverbindingen.
Dekkend netwerk opaadinfrastructuur	Het verbeteren van de oplaadmogelijkheden voor op duurzame energie aangedreven (elektrisch) vervoer binnen de Achterhoek.
Mobiliteitsmakelaar	Aanstellen van een mobiliteitsmakelaar in 2020/2021. De mobiliteitsmakelaar brengt een aantal zaken in kaart waaronder CO2-reductie, verbetering van bereikbaarheid van bedrijven en organisaties en maatregelen t.b.v. vermindering filedruk op de A12. Daarnaast geeft de makelaar voorlichting en deelt informatie.
Doorontwikkeling N18	Zoals in de Visie 2030 benoemd, is een goede bereikbaarheid van de regio een essentiële voorwaarde om economisch te kunnen groeien. Ook draagt een bereikbare regio bij aan de leefbaarheid in het gebied en de aantrekkelijkheid voor (nieuwe) inwoners en toeristen. In de Mobiliteitsagenda 2030 en bijbehorend uitvoeringsprogramma is een doorstromend hoofdwegennet opgenomen als prioritaire opgave.
Mobility As A Service (MAAS)	De volgende deelprojecten zullen binnen MAAS nader worden uitgewerkt: • Beschikbaarheid elektrische deelauto's bij Energiecoöperaties; • Technisch onderzoek en ontwerp dataplatform; • Uitvraag technische partij voor continuering MaaS platform na 2022.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	144.550.873	12.496	145.000	144.708.369

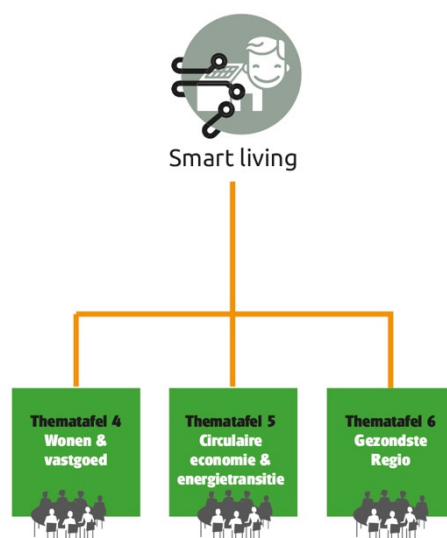
In de financiering zijn schattingen opgenomen van de projecten RegioExpres, N18 viaduct Groenlo-Lievelde en N18 gebiedsgerichte maatregelen Lichtenvoordseweg Varsseveld. Deze projecten lopen niet via de subsidiestromen van Regio Achterhoek.

Programma 3

Smart Living

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Living. Dit zijn Wonen en vastgoed, Circulaire economie en energietransitie en de Gezondste regio. Per thematafel wordt weergegeven wat we willen bereiken voor 2030, welke subdoelen en meetbare parameters daar bij horen, wat de concrete aanpak is voor het begrotingsjaar 2021, welke projecten er voor 2021 reeds lopen en welke projecten er op dit moment in ontwikkeling zijn. De visie, doelen en parameters sluiten aan bij de Visie 2030.

Voor de projecten geldt dat dit niet uitputtend is voor het jaar 2021. Gedurende 2020 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

3.1 Wonen en vastgoed

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De woningmarkt anno 2019 is dynamisch en niet alle veranderingen zijn beïnvloedbaar. Voorop staat dat we willen dat de Achterhoek een aantrekkelijk woongebied blijft. In het Achterhoeks Woonwensen- en Leefbaarheidsonderzoek (2018) geven inwoners hun woonomgeving een 7,8. Het kleinschalige, groene landschap en de karakteristieke dorpen en steden leveren een grote bijdrage aan het woongenot. Dat is iets om te koesteren, zeker nu bij steeds meer mensen de kwaliteit van hun leefomgeving hoog op het prioriteitenlijstje staat. Om de aantrekkelijkheid van de Achterhoek te waarborgen, liggen er uitdagingen in de centra van steden en dorpen en het buitengebied. Denk aan het verkleinen van kernwinkelgebieden om leegstand te voorkomen, nieuwe bestemmingen voor of sloop van vrijkomende agrarische bebouwing en de noodzaak van grootschalige asbestsanering.

Juist in een regio waar het accent ligt op de bestaande woningen, zijn er volop kansen voor creativiteit en innovatie. Hoe kunnen we een leegstaand gebouw omvormen tot bijvoorbeeld (starters)woningen? Welke mogelijkheden zijn er voor 'erfdelen' in het landelijk gebied? De Achterhoek is een proeftuin voor nieuwe woonconcepten. De energietransitie en vergrijzing zijn van blijvende invloed op de woningmarkt. Met het oog op de toekomst moeten woningen energieneutraal en levensloopbestendig worden. Omdat veel bewoners geen urgentie voelen om hun huis aan te passen, willen we investeren in financiële of praktische ondersteuning daarbij.

Wat willen we bereiken?

De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8. We willen een woningvoorraad die meebeweegt met de demografische ontwikkelingen en die kwalitatief en kwantitatief voldoet. Een aantrekkelijke en passende woningvoorraad is ook belangrijk voor het behouden en aantrekken van arbeidskrachten. We willen leegstand voorkomen en ruimte bieden aan nieuwe en bijzondere manieren van wonen. De verbinding tussen wonen, werken en aspecten als cultuur, recreatie, voorzieningen en sociale cohesie willen we versterken.

Hoe gaan we dat doen?

Voor de toekomst van de Achterhoek ligt de focus op de bestaande woningvoorraad. Verduurzamen van woningen krijgt de hoogste prioriteit, omdat het een vliegwieltje is voor kwaliteitsverbetering. Ook richten we ons op het levensloopbestendig maken van woningen, zodat meerdere doelgroepen bediend kunnen worden. Daarnaast zien we een opgave om te voorzien in het tekort aan woningen op de korte termijn. De Achterhoek is bereid naar verhouding in de Gelderse opgave voor 100.000 nieuwe woningen te gaan voorzien.

Waar mogelijk zorgen we voor transformatie van leegstaand vastgoed naar een woonbestemming; zo benutten we bestaande stenen. Daarbij spannen we ons gezamenlijk in om bepaalde woningen, die niet aan de eisen van de tijd voldoen, uit de markt te laten verdwijnen.

Bij extra nieuwbouw geldt het credo 'van kwantiteit naar kwaliteit'. We streven naar de juiste woning op de juiste plek op de korte termijn (2-5 jaar), de middellange termijn (5-10 jaar) én de lange termijn (10 jaar en langer). Het overgrote deel van de woningen in de Achterhoek staat er al. Op korte termijn zien we extra vraag naar woningen ontstaan. We gaan voor een flexibel woonbeleid, gericht op het oplossen van knelpunten. We voegen alleen extra nieuwbouw toe als dit bijdraagt aan het oplossen van de mismatch op de lokale woningmarkt. Er komt een regionale set aan kwaliteitscriteria op basis waarvan nieuwe woningbouwplannen worden beoordeeld. Bijsturing vindt plaats door fasering (kwantitatief) en/of het aanpassen van woningbouwplannen (kwalitatief). Op deze manier zorgen we voor een evenwichtige toevoeging van het aantal nieuw te bouwen woningen. Hierbij gebruiken we de nieuwste technieken en innovaties op het gebied van duurzaam en tijdelijk bouwen en installeren. Uitgangspunt vormen dus lokale trends en maatwerk. We baseren ons daarbij op feiten en trends om op basis van actuele gegevens te kunnen sturen. We denken daarbij vanuit de regio en haar kernen en niet vanuit gemeentegrenzen. Jaarlijks vindt er op regionaal niveau monitoring (en indien nodig bijsturing) plaats. Er is experimenteerruimte voor vernieuwende, flexibele en tijdelijke woonvormen. Ten slotte gaan we een transformatie- en sloopstrategie voor leegstaand en leegkomend vastgoed ontwikkelen en uitvoeren (agrarische bebouwing, kantoren, detailhandel, maatschappelijk vastgoed). Ook zetten we actief in op het verkleinen en transformeren van de kernwinkergebieden in de centra om leegstand te beperken. Inbreiden gaat boven uitbreiden. In principe komen er geen nieuwe uitbreidingslocaties meer bij. Bij deze aanpak hoort natuurlijk ook het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. We onderzoeken of en hoe er een transformatie- en sloopfonds kan komen.

Te bereiken maatschappelijk effect

De score voor leefbaarheid in de Achterhoek blijft minimaal op het gemiddelde van een 7,8.

Sub-doelen wonen en vastgoed

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters (*)
De woningvoorraad beweegt mee met de demografische ontwikkelingen en draagt tegelijkertijd bij aan het behouden en aantrekken van arbeidskrachten.	Passende woningvoorraad.
De bestaande woningvoorraad is in 2030 duurzamer en meer levensloopbestendig.	Kwaliteit van de woningvoorraad en duurzaamheid.
Leegstaand vastgoed is getransformeerd naar een andere functie (indien passend woningen) of gesloopt.	Omvang van de leegstand.
Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen die aansluiten bij de vraag en het bestaande aanbod.	Samenstelling van de woningvoorraad.
De leefbaarheid blijft op peil door een integrale aanpak met aspecten als cultuur, voorzieningen en sociale cohesie.	Score leefbaarheid gemiddeld minimaal een 7,8.

Aan de hand van de gegevens uit de Woonmonitor en Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek (AWLO) worden de subdoelen gemeten.

Aanpak voor 2021

2021 is het jaar waarin met een impuls van de eerste tranche van de Regio Deal de resultaten van de projecten die in 2019 en 2020 zijn ingezet, zichtbaar en merkbaar worden. Bovendien bieden de beschikbare middelen vanuit de Regio Deal ruimte om nieuwe projecten op te kunnen pakken. De projecten vloeien voort uit de vier Regio Deal-programmalijnen, te weten:

1. Kwaliteitsverbetering bestaande woningvoorraad in de Achterhoek
2. Passende nieuwe woningen
3. Slopen en transformeren van leegstand vastgoed
4. Versterken van (vitale en leefbare) stads- en dorpscentra

De projecten liggen bijvoorbeeld op het vlak van flexibele/tijdelijke en vernieuwende woonvormen. Een aantal pilots op dit vlak is opgepakt en nieuwe projecten zijn in ontwikkeling.

Verder leven er verschillende gedachten om te organiseren dat particulieren op een toegankelijke nabije manier informatie, advies en hulp krijgen om hun woning meer duurzaam te kunnen maken en (liefst flexibel) kunnen aanpassen op hun levensfase. Binnen de mogelijkheden, willen we ook de doorstroming binnen de woningmarkt met deze 'nabije aanpak' aanjagen. Verbreding van het zogenaamde Energieloket is daarbij noodzakelijk.

Het volstaat niet om met bestaande methodieken de enorme opdracht uit te voeren om in 2030 110.000 woningen te verduurzamen. Deze opdracht vraagt om de ontwikkeling en uitvoering van een baanbrekende aanpak, die in 2020 wordt ontwikkeld en in de komende jaren wordt uitgevoerd. Het is essentieel om de woningmarkt te monitoren, aangezien hij sterk verandert. De nieuw ontwikkelde Achterhoekse Woon- en Vastgoedmonitor gaat in 2021 de noodzakelijke gegevens opleveren. Aan de hand van die gegevens kunnen we de effecten van ons beleid volgen. Daardoor ontstaat ook de mogelijkheid om snel, doeltreffend en doelmatig bij te sturen.

Er wordt gewerkt aan de oprichting van een kennisplatform leegstaand in de Achterhoek. Dit platform gaat de uitwisseling van kennis bieden tussen gemeenten, ondernemers en organisaties. Het doel is dat bij gemeenten inzicht ontstaat in de eigen keuzemogelijkheden in vastgoedprocessen, sturingsstrategieën en aanpakken van leegstand.

Projecten Wonen en vastgoed

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2019-2020 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informierend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Makelaar als woningmarktregisseur	Makelaarskantoren pakken een toekomstgerichte rol in de transformatie van de woningvoorraad. Het consortium helpt makelaarskantoren te innoveren in hun dienstverlening. Het natuurlijke moment van verhuizing wordt effectief benut voor verduurzaming en het toekomstbestendig maken van de woning.
Woon- en Vastgoedmonitor Achterhoek	Om goed en snel in te kunnen spelen op de transformatieopgave en de woonbehoefte, ontwikkelingen en opgaven is het van belang actueel inzicht te hebben in feiten, dynamiek op de woningmarkt en trends en ontwikkelingen. In de vastgoedmonitor worden afzonderlijke onderdelen als woningmarktmonitor en het Achterhoekse woon- en leefbaarheidsonderzoek (AWLO) samengevoegd. Enkele hoofdindicatoren worden opgenomen in de Achterhoek Monitor die in voorbereiding is.
Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kernen	Dit project geeft invulling aan het oplossen van de mismatch tussen vraag en aanbod van woningen in de (kleine) kernen. Voor starters en ouderen zijn er te weinig mogelijkheden om een tijdelijke woonvraag in te vullen. Hierdoor trekken jongeren weg en zijn er voor ouderen te weinig doorstroombmogelijkheden. Het project bestaat uit het uitwerken van een concept voor een Achterhoekse wooncoöperatie U.A., die hoogwaardige, verplaatsbare, zelfvoorzienende woonmodules (modulair bouwen) tijdelijk verhuurt aan woningzoekers in (kleine) kernen. Vanuit de tijdelijke woning kan gezocht worden naar een definitieve woning. Zo voorkomen we dat jongeren en ouderen de kern waar ze sociale contacten hebben moeten verlaten vanwege gebrek aan woningaanbod. De pilot wordt uitgevoerd in Rekken.
Transformatie kantoorruimte Keppelseweg Doetinchem	Het transformeren van kantoorruimte en het ontwikkelen van een nieuw woon- en leefconcept voor mensen met een zorgvraag. In het pand worden appartementen zorggeschikt gemaakt. Bovendien wordt een gedeelte van de bedrijfsruimte geschikt gemaakt voor dagbesteding en ontmoeting tussen jong en oud. Uniek in het concept is de samenwerking tussen twee heel verschillende zorgorganisaties met ieder hun eigen doelgroep en de woningcorporatie Sité.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Verbreiding Energieloket Achterhoek	Geven van voorlichting en begeleiding bij de uitvoering van plannen, gericht op bewustwording, energiebesparing en energieopwekking. Leveren van een bijdrage aan het energieneutraal maken van de Achterhoek. De verbreiding is gericht op levensloopbestendig en comfort.
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg Aalten	Het woongebouw Kattenberg (28 woningen) in Aalten in de nabije toekomst inzetten als aanleun wooncomplex (bij een verpleeghuis) waarbij sprake is van zorgeloos samenwonen in een uniek woonconcept voor relaties waarbij één van de partners dementie heeft.
Heuvelstraat Silvolde	Wonion en medeaanvragers bouwen 28 nul-op-de-meter-woningen (NOM) circulair en in een optimaal verduurzaamde en klimaatadaptieve woonstraat. Hierbij is sprake van een gesloten waterkringloop en een duurzame lokale energievoorziening met opslagcapaciteit om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. De regionale impact is o.a. het gevolg van opschaling van kennis door samenwerking met lokale organisaties op de verschillende innovatieve onderdelen. Opgebouwde kennis (d.m.v. monitoring en dataverzameling) wordt gekoppeld aan het onderwijsprogramma van Saxion.
Smart Living Rivierduinen	Herontwikkeling van het terrein met de oude buizenfabriek in Silvolde tot een woonwijk met ca. 60 deels betaalbare woningen voor jongeren, deels woningen voor ouderen en deels woningen voor tijdelijke huisvesting. Vernieuwend omdat er duurzaam en circulair gebouwd wordt, bij de inrichting van de locatie laat men het oorspronkelijk rivierduinlandschap terug komen en wordt invulling gegeven aan een nieuwe manier van noaberschap, waarbij tuin, gereedschappen en materialen worden gedeeld.
Transformatie visie Oudestraat Neede 2030	Repareren van de leegstand in winkelstraten op de gebruikelijke manier lukt vaak niet meer. Een transformatie, waarbij delen van de winkelstraat echt worden omgevormd, is nodig. Een winkelstraat die het erg moeilijk heeft is de Oudestraat in Neede. Het rapport <i>Van reparatie naar transformatie</i> uit 2017 heeft dit duidelijk bevestigd. Op dit moment staat ca. 33% van de winkels in de Oudestraat leeg, dit lijkt binnen enkele jaren op te lopen naar 50%. Structurele leegstand is het gevolg. Voor zowel de straat als het vastgoed moet een nieuwe functie worden gezocht.
JongWonen	Een online platform dat jongeren helpt bij hun woonvraag door jongeren te voorzien van de juiste informatie over wonen en door jongeren te verbinden aan de juiste mensen bij overheid en bedrijven. Door hiermee te laten zien wat er wél kan, wordt het negatieve beeld over woonmogelijkheden in de Achterhoek voor jongeren gewijzigd. Het platform doet dit niet alleen door informatie te delen, maar ook door succesverhalen en ervaringen van jongeren in de Achterhoek te delen. Dit kan een bijdrage leveren aan de leefbaarheid, een versterking van de identiteit teweegbrengen en de aantrekkingskracht op de Achterhoek vergroten.
LeefSamen fase 2	In de Achterhoek zijn in het afgelopen jaar 1000 woningen van kwetsbare ouderen en verminderd zelfstandigen aangesloten op een meldsysteem. Ingeval van een melding wordt het sociale netwerk van die bewoner gealarmeerd. In de voorfase van dit project zijn 1000 woningen aangesloten. In de eerste fase zijn met financiële ondersteuning van de regio nog eens 174 woningen aangesloten, waarvan 150 van een woningcorporatie. De tweede fase betreft een uitrol en opschaling om een grote regionale impact te creëren. De woningcorporaties en Zlimthuis worden bij de tweede fase betrokken en gaan een businesscase ontwikkelen.

Kennisplatform sloop en transformatie leegstaand vastgoed

Door de thematafel Wonen & Vastgoed is op 26 september 2019 de *Achterhoekse strategie op (het voorkomen van) leegstand* vastgesteld. De vastgestelde strategie voorziet in de inrichting van een regionaal kennisplatform waarin de expertise wordt gebundeld om het vraagstuk van leegstand aan te kunnen pakken.

Baanbrekende aanpak verduurzaming Achterhoekse woningvoorraad

De Achterhoek energieneutraal in 2030. Dit vraagt om aanpassing van 110.000 woningen. Deze enorme opgave gaat niet tot een goed einde worden gebracht door inzet van traditionele methodes en werkwijzen. Een aantal expertbijeenkomsten moet een baanbrekende aanpak opleveren met de elementen Regelgeving, Financiën, Bewonersacceptatie, Innovatie en Arbeidsmarkt.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	663.300	1.269.290	86.520	2.019.110

3.2 Circulaire economie & energietransitie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

In het Akkoord van Groenlo is afgesproken om als Achterhoek al in 2030 energieneutraal te zijn. Het omgaan met grondstoffen en afval volgens het kringloopprincipe is een essentieel onderdeel van een klimaat-vriendelijke economie. Gerelateerd hieraan is onze ambitie om voorop te blijven lopen op het gebied van circulaire landbouw.

Wat willen we bereiken?

In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies. Met deze ambitie groeit de Achterhoek uit tot de schoonste regio van het land. In 2030 wordt afval niet langer als een probleem of als een kostenpost gezien, maar als een nuttige grondstof. Energie wordt duurzaam opgewekt en bij het gebruik ervan staat besparing centraal. We verminderen emissies en creëren zo ruimte voor een grotere biodiversiteit. Ook voor (agrarische) bedrijven is dit interessant om nieuwe, circulaire verdienmodellen te kunnen ontwikkelen.

Hoe gaan we dat doen?

Het landelijk klimaatakkoord wordt door dertig regio's uitgewerkt naar regionale doelen voor energiebesparing en grootschalige energieopwekking. Om de Achterhoek aardgasloos te maken, wordt een regionaal warmteplan opgesteld; voor wijken en dorpen wordt gekeken wat nodig is. Ook komt er een regionaal windturbineplan. Het (verbrede) energieloket zorgt voor bewustwording bij inwoners en bedrijven, geeft integrale adviezen over de woning en begeleidt inwoners bij de realisatie. De focus ligt daarbij op de bestaande woningvoorraad om zo de energiedoelstelling te kunnen halen.

In 2030 is de Achterhoek koploper in de kringlooplandbouw, doordat 80% van de agrarische ondernemingen hierbij is aangesloten. De Achterhoek loopt nu al voorop dankzij projecten als de Vruchtbare Kringloop (deelname door circa 300 agrarische bedrijven), Kunstmestvrije Achterhoek, Groene Kenniswerkplaats met het Zone.college en Proefboerderij De Marke. Deze projecten worden doorontwikkeld tot een vitaal ecosysteem voor kringlooplandbouw, met De Marke als open innovatie- en kenniscentrum. We blijven nieuwe pilots op het gebied van kringlooplandbouw ontwikkelen en bevorderen daarmee de biodiversiteit.

De bedrijvenparken dragen bij door circulair te worden als efficiënt werkende en zelfvoorzienende ecosystemen; als eerste drie bedrijvenparken in Berkelland, Doetinchem en Oost Gelre. Ook de bouw draagt bij aan circulaire economie; door het vroegtijdig inventariseren van te slopen gebouwen wordt duidelijk hoeveel en welke materialen voorhanden zijn voor hergebruik. De opzet van een Grondstoffenbank en een Materialenwerkplaats zijn hiervoor in voorbereiding.

Te bereiken maatschappelijk effect

In 2030 wekt de Achterhoek haar eigen energie op, is afval een grondstof geworden en is er meer biodiversiteit door minder emissies.

Sub-doelen Circulaire economie en energietransitie

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is energieneutraal.	Hoeveelheid energie die verbruikt wordt in de Achterhoek, die nog niet in de regio met hernieuwbare bronnen wordt opgewekt (bron is beschikbaar).
De Achterhoek is koploper gebleven in de kringloop-landbouw.	Aantal agrarische ondernemingen dat hun activiteiten koppelt aan verantwoord omgaan met bodemwaterlucht en natuurkwaliteit is opgelopen tot 80 % (nu 10 %).
Bedrijvenparken zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend.	Aantal bedrijvenparken (ondernemingen) dat individueel en/of samen in de directe omgeving en met hun ketenpartners verantwoord omgaat met grondstoffen en afval tot een minimum beperken.
In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur.	Aantal gebouwen en infrastructurele projecten dat circulair ontwikkeld, gebruikt en hergebruikt wordt.

Aanpak voor 2021

Energietransitie

De Achterhoek heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Deze doelstelling is basis voor de Regionale Energietransitie Achterhoek, RES Achterhoek. De Achterhoek komt met een RES 1.0 bod als bijdrage aan de landelijke klimaatdoelen voor grootschalige opwekking van zon- en windenergie en de ruimtelijke inpassing ervan. Onderdeel van RES is ook een regionaal warmteplan.

In 2021 willen we verder werken aan de verbreding van het energieloket. De thematafel Wonen & vastgoed richt zich op dit project. Onder de paragraaf van thematafel Wonen & vastgoed is er meer over te lezen.

In 2021 is er aandacht voor het verbreden van de energie- en klimaatopgaven naar Industrie, Mobiliteit, Landbouw en biogastransitie en de aanpalende thematafels.

Kringlooplandbouw

Tot en met 2021 loopt binnen het project Kunstmestvrije Achterhoek wetenschappelijk onderzoek om te bewijzen dat de Groene Weide Meststof vergelijkbaar is met de klassieke kunstmest. Doel is dat in 2022 erkenning wordt gekregen vanuit het Rijk en Europa. Daarmee wordt meststof een in heel Europa te verhandelen grondstof en draagt dit maximaal bij aan de circulaire economie.

Het ministerie LNV heeft de Achterhoek aangewezen als experimenteerregio voor de kringlooplandbouw. Samen met de door het rijk aangewezen speciale ambtenaar zal via het IPB Vitaal Platteland werk gemaakt worden van het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving bij de transitie naar kringlooplandbouw.

Met provincie en regionale stakeholders worden afspraken gemaakt over op de wijze waarop de regionale opgaven voor droogte, stikstof, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en agrofood in regie gezet wordt.

Circulaire Economie

Met circulaire economie wordt beoogd grondstoffen te besparen, door zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande materialen en te voorkomen dat afval ontstaat. Op het gebied van circulair ondernemen zijn pilots gestart op bedrijvenparken in de Achterhoek (Doetinchem, Berkelland en Oost Gelre). Het gaat daarbij zowel om een verdieping van circulair en toekomstbestendig ondernemen, als om een versterking van de samenwerking van verschillende bedrijven om samen, collectief, meer te kunnen bereiken. De cirkelregio Achterhoek is opgericht, die zich specifiek richt op circulair slopen en bouwen, door onder andere inventarisatie van materialen bij te slopen gebouwen en betrekken bij voorhanden materialen bij nieuwbouw.

Projecten Circulaire economie & energietransitie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2020-2021 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informierend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Zon op erf (demonstratiefase)	Dit project richt zich op de realisatie van zonneparken. Deze demonstratiefase is de fase waarin er daadwerkelijk enkele plannen gerealiseerd worden. D.m.v. communicatie en informatieverstrekking aan mogelijke vervolg deelnemers wordt de uitrol van meerdere projecten mogelijk gemaakt. De vijf demonstratieprojecten onderzoeken of het concept in de praktijk succesvol kan worden gerealiseerd, met als doel dat potentiële deelnemers worden gestimuleerd zich voor de volgende fase te melden.
Regionale Energie Strategie (RES)	De Achterhoek is aangewezen als één van de 30 regio's, die uitvoering geven aan het landelijk klimaatakkoord. Per 1 juni 2020 komen de RES-regio's met een concept-bod voor opwekking van grootschalige zon- en windenergie, inclusief ruimtelijke inpassing. Dit concept-bod is een gezamenlijk besluit van de colleges van BenW, Gedeputeerde Staten en dagelijks bestuur Waterschap. Per maart 2021 wordt dit concept-bod omgezet naar een RES 1.0, en besluitvorming daarover vindt plaats door de gemeenteraden, provinciale staten en algemeen bestuur van het Waterschap. De Thematafel Circulaire Economie is aangemerkt als Stuurgroep RES en is adviserend. Om dit proces te faciliteren is een projectleider RES aangesteld. Het proces geeft maximaal aandacht aan participatie en communicatie. Het Rijk heeft voor drie jaar gelden beschikbaar gesteld voor dit proces. Ook de provincie Gelderland ondersteunt financieel.
Groene leer kenniswerkpplaats (GLKWP)	De Achterhoek is aangewezen als agro-innovatieregio voor kringlooplanbouw. Het agro-onderwijs wil daar volledig op aansluiten door een sterke samenwerking met de innovatieve agrosector. Om ook praktijk-rijk te kunnen leren moet het onderwijs veel meer plaatsvinden buiten het schoolgebouw. De hybride leervormen en toekomstbestendig onderwijs worden vormgegeven in de samenwerking tussen de onderwijsinstelling en een groot aantal bedrijven. Waaronder de 300 boeren en loonwerkers verenigd in de VKA en de Marke, toeleveranciers waaronder ForFarmers en afnemers waaronder Friesland Campina. Hierbij is maximaal synergie gezocht met andere lopende projecten en samenwerkingsvormen.
Circulair en toekomstbestendig ondernemerschap	Dit project heeft tot doel om ervoor te zorgen dat kleine en middelgrote ondernemers doorpakken op het gebied van circulair en toekomstbestendig ondernemen. Het gaat zowel om een verdieping van circulair en toekomstbestendig ondernemen, als om een versterking van de samenwerking van verschillende bedrijven om samen, collectief, meer te kunnen bereiken. De pilot wordt uitgevoerd op een drietal industrieterreinen (Doetinchem, Oost Gelre en Berkelland). Er wordt nauw samengewerkt met de HAN.

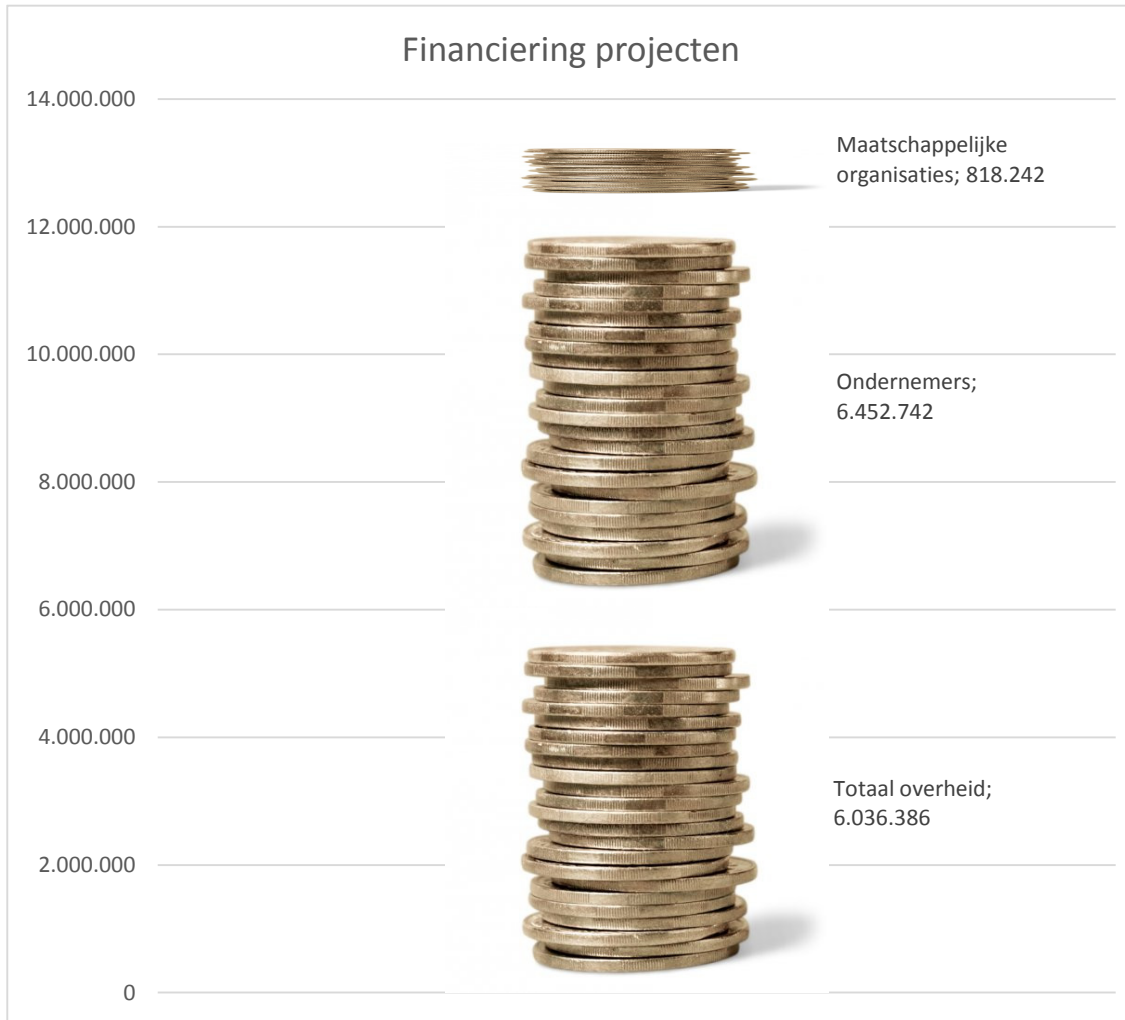
Kunstmestvrije Achterhoek	Het verduurzamen van de mineralenkringloop en de landbouwsector in de Achterhoek. Dit doen we door de import van kunstmest te vervangen door lokaal geproduceerde meststoffen op basis van mineralen herwonnen uit varkensmest. Dit project is onderdeel van het 6 ^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, waardoor het de aandacht heeft van de landelijke overheid en Europa.
Vruchtbare Kringloop (VKA)	De Achterhoekse landbouwbedrijven ontwikkelen zich door middel van kwaliteits- en studiekringen tot nationale koploper in kringlooplandbouw, daardoor zijn ze klimaatvriendelijk en zorgen ze voor schoon grond- en oppervlaktewater. De agrarische ondernemers hebben een vereniging gevormd, bestaande uit nu ruim 300 leden. De VKA is onderdeel van het agro-ecosysteem, samen met de Marke, Kunstmestvrije Achterhoek en Groene kennisleerwerkplaats.
Innovatiecentrum de Marke	De Achterhoek ontwikkelt zich tot nationale koploper in innovatie en kennisontwikkeling op de terreinen kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw en precisielandbouw. Die koploperpositie dankt de Achterhoek aan een effectief open innovatiesysteem waarin boeren, bedrijfsleven, kennisinstellingen, onderwijs, ketenpartijen en overheden samen grenzen verleggen. De Marke is spil, kenniscentrum en innovatiehub in dit innovatie-eco-agrosysteem.
Cirkelregio Achterhoek	Vergroten van de kennisdeling en expertise over circulariteit in de Achterhoek. In de Achterhoek is op initiatief van het bedrijfsleven de Cirkelregio Achterhoek opgericht, die de kleinschalige circulaire initiatieven regionaal bundelt en coördineert en die vanuit de Coöperatie Cirkelregio Achterhoek de verbindingen legt met het landelijke netwerk Cirkelstad en het provinciale Circles. Via Community of Practises worden gezamenlijk met de 17 partners regiospecifieke thema's uitgewerkt. Voorbeeld is het circulair slopen/oogsten in relatie tot materiaalhergebruik en circulaire bouwen en circulair aanbesteden.
Zuiverende kas	Het opzetten van een living lab bij Zone.college Doetinchem rondom een zuiverende kas, een decentraal alternatief op traditionele rioolwater zuiveren met volledig hergebruik van het afval water. Urine van studenten en de nabijgelegen woonwijk wordt opgevangen en gezuiverd en hergebruikt in de kas bij het Zonecollege. Hierbij wordt verbinding gelegd met het onderwijs, onder andere door: * studenten te inspireren met de mogelijkheden van circulaire economie * het opleiden van operators

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Biogasnetwerk Achterhoek	Het in 2013 door gemeenten vastgesteld beleid voor het realiseren van een biogasnetwerk Achterhoek vindt een vervolg door recent ontstane initiatieven.
Biogas en waterstof in Bronckhorst	Dit project richt zich op de reductie van CO2 emissie en verduurzaming van woningen en industrie in Steenderen. Men gaat biogas- en biowaterstofproductie inzetten als (bio)hythaan voor vergroening van het aardgasnet.
Ondermijning in zicht	Dit project zorgt voor inzicht in hoe het gesteld is met de (risico's op) ondermijning in het buitengebied en op bedrijventerreinen in de Achterhoek. Door data en informatie van publieke, private en maatschappelijke organisaties te combineren, wordt verdiepende kennis gegenereerd over (risico's op) ondermijning in het Achterhoekse buitengebied en op de bedrijventerreinen in de regio. Met deze gebiedskennis kan de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit gericht worden voorkomen en bestreden. Ter bevordering van de duurzaamheid wordt structureel samengewerkt tussen publieke en private organisaties. Deze samenwerking is terug te zien in het Keurmerk Veilig Buitengebied.
Toekomstgerichte erven	Werken aan een toekomstgericht erf. De agrarische sector gaat veranderen, veel boeren stoppen of zijn de afgelopen jaren gestopt. In dit project wordt in nauw overleg met de deelnemende gemeenten vragen/problemen bij de erfeigenaren in beeld gebracht en van individuele adviezen voorzien. Gelijksortige vragen worden regionaal gebundeld. Dit project is verbonden met het project ondermijning, beide met als doel te werken aan een vitaal platteland.
Zonvarken	Het doel van het project is een innovatief coöperatief model te ontwikkelen en een eerste pilot uit te voeren met dertien bedrijven waarbij deze bedrijven maximaal 50 zeugen zullen houden op een wijze die maximaal aansluit bij hun natuurlijke leefomgeving. Het effect zal dan zijn dat het vlees van kwalitatief hoger niveau is, dat varkensboeren een kleinschalig alternatief kan worden geboden, met een reëel verdienmodel en dat inhoud worden gegeven aan kringlooplandbouw voor varkensbedrijven.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	6.036.386	818.242	6.452.724	13.307.370

3.3 Gezondste Regio

Wat willen we bereiken en wat gaan we daar voor doen?

Visie 2030

De gezondheidszorg in de Achterhoek is van hoog niveau. Maar om voorbereid te zijn op de toekomst, waarbij er meer ouderen zijn en minder personeel, zullen we nog iets anders moeten doen. We richten ons op vernieuwing en verbetering binnen zorg en welzijn zodat de gezondheid van de Achterhoekse inwoners kan toenemen. We werken hiervoor aan een integrale agenda met doelen voor de lange termijn. We hanteren twee pijlers: preventie en zorginnovatie. Door te investeren in preventie kunnen we een groot aantal ziektes voorkomen, waardoor minder ingrijpen nodig is. Door een gezonde leefstijl (gezonde voeding, niet roken, matig met alcohol en voldoende bewegen) in het dagelijks leven te integreren, zal op de lange termijn minder zorg (ingrepen, medicijnen, hulpmiddelen) nodig zijn. Daarnaast biedt zorginnovatie de mogelijkheid voor slimme oplossingen zodat alle inwoners van de Achterhoek goede zorg kunnen blijven ontvangen, ook in 2030. Denk aan zorg op afstand via computer of tablet en de ontwikkeling van een digitale, veilige en persoonlijke gezondheidsomgeving.

Wat willen we bereiken?

Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten. Het zogenoemde 'prevent model' geeft aan hoe preventie op alle groepen binnen de samenleving kan worden toegepast en welke resultaten behaald kunnen worden. We zetten in op de filosofie van 'positieve gezondheid', met andere woorden het vermogen van mensen zich aan te passen en zelf regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. De 'gezondheidspiramide' geeft een nieuwe visie op de organisatie rondom gezondheid en zorg. Het vertrekpunt is voorkomen dat mensen ziek worden en zorg nodig hebben. Door op alle niveaus te investeren in leefstijl, preventie, gezondheid en gedrag kan een groot deel van de ziekte- en behandelkosten vermeden worden. Extra aandacht gaat daarbij uit naar mensen met de grootste gezondheidsachterstand, zoals de groep met een lage sociaaleconomische status. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl hopen we het ziekteverzuim terug te dringen en daarmee de arbeidsparticipatie te verhogen.

Hoe gaan we dat doen?

We werken aan verbindingen tussen het zorgen voor de gevolgen van een aandoening (care), het genezen van een aandoening (cure) en het voorkomen van een aandoening (preventie), zodat een integrale aanpak ontstaat. Hierbij investeren we in de samenwerking tussen partijen en aanbieders die op verschillende plaatsen in de keten werken. Op deze wijze is het mogelijk kennis en middelen richting preventie te verschuiven. De projecten die er komen, worden getoetst op hun bijdrage aan een gezonde leefstijl, vitale gemeenschappen en het slim begeleiden van gezondheidsproblemen. Een mooi voorbeeld is Achterhoek in Beweging, een programma dat nauw aansluit bij de doelstelling van de thematafel. Het verzamelen en analyseren van data over leefstijl, gedrag en gezondheid van de bevolking zijn belangrijk, zodat we weten waar we staan en waaraan we moeten werken.

Te bereiken maatschappelijk effect

Er heeft in 2030 een verschuiving plaatsgevonden naar slimmere zorg en het voorkomen van ziekten.

Sub-doelen Gezondste Regio

Sub-doelen 2030	Meetbare parameters
De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie.	Gezonde leefstijl: 95% van de jeugd heeft in 2025 een gezonde leefstijl 72% van de Achterhoekers beweegt in 2025 voldoende (2016: 66,7 %).
Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid.	Zelfredzaamheid en sociale omgeving: 94% van de Achterhoekers voelt zich in 2025 verbonden met anderen.
Er is een stimulerend, bereikbaar en betaalbaar netwerk van gezondheids- en ondersteuningsdiensten beschikbaar voor de Achterhoeker.	Chronisch zieken die gebruik maken van zorg op afstand gebruiken 30% minder medische zorg en ervaren meer regie over hun eigen gezondheid. Het ziekteverzuim ligt in de Achterhoek lager dan bij soortgelijke bedrijven elders.

Aanpak voor 2021

Om de drie subdoelen te gaan bereiken gaan we de volgende stappen in 2021 zetten:

Stimuleren van vitaliteit bij werknemers

In 2021 is het project Vitale Collega volop van start gegaan. Via netwerkbijeenkomsten stimuleren en versterken HRM managers en directies van organisaties elkaar om aandacht te hebben voor vitaliteit van hun medewerkers. Daarnaast is er een toolbox ontwikkeld waar organisaties mee aan de slag kunnen.

Programmalijn opzetten zorginnovatie

In 2021 werken we de programmalijnen voor zorginnovatie verder uit, samen met de thematafel Onderwijs en arbeidsmarkt en gaan we projecten initialiseren en stimuleren die bijdragen aan de doelen. Daarvoor gaan we een open innovatiesysteem in de zorg samen met de thematafel Smart werken en innovatie verkennen. Daarnaast gaan we minimaal 5 nieuwe projectideeën uitwerken tot concreet plan, minimaal drie nieuwe projecten opstarten en een innovatief project opnemen in de reguliere werkwijze.

Gezamenlijke focus op jeugd

Om preventie nog beter in te bedden gaan we een gezamenlijke aanpak opzetten voor preventie gericht op kinderen en jongeren. Vanuit het Preventie Akkoord Achterhoek dat medio 2020 ondertekend gaat worden door een groot aantal partners komen onderwerpen zoals gezonde leefstijl, weerbaarheid en meedoen op de agenda's van deze partners. Dit kan onder de noemer van het project 'In beweging naar een gezondere generatie' geïnspireerd op de IJslandse aanpak waar overheid en maatschappelijke organisaties op velerlei manieren maatregelen getroffen hebben met als resultaat na 20 jaar een gezondere populatie jeugd.

Projecten Gezondste Regio

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2020-2021 worden uitgevoerd om de doelen van de thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via Board en indien nodig de (Achterhoek) Raad. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2020 van projecten die (door)lopen of starten in 2021.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Achterhoek Rookvrij	Voorkomen van (mee)roken en stimuleren van het stoppen van roken. Onder meer door het opzetten van een communicatiecampagne en het ontwikkelen van een hulpmiddel die jongeren stimuleert om niet te gaan roken.
Achterhoek Monitor thema Gezondste Regio	Data en informatie verzamelen en analyseren vanuit het sociaal domein, cure en care zodat er inzicht komt in de gezondheid en zorg van de hele populatie van de Achterhoek en dat er programmasturing kan plaats vinden. Enkele hoofdindicatoren worden opgenomen in de Achterhoek Monitor die in voorbereiding is.
Preventie Akkoord Achterhoek voorbereiding	Een Achterhoeks Preventie akkoord waar resultaatafspraken in staan waarop de ondertekenaars aanspreekbaar zijn. Als leidraad wordt het Nationaal Preventie Akkoord gebruikt met aanvullend de Achterhoekse thema's schulden aanpak, meedoen en weerbaarheid. Het Achterhoekse Preventie Akkoord zal nauw aansluiten bij het vernieuwde Achterhoekse Beweeg- en Sport Akkoord dat in het najaar 2019 is ondertekend.
<i>Onderstaande projecten ontvangen geen middelen via de subsidiestromen van de Regio. Deze projecten zijn wel van belang voor de thematafel en zijn om die reden opgenomen.</i>	
Achterhoek in Beweging	In onze Achterhoek worden volop initiatieven ontwikkeld rond sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Initiatieven die een belangrijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid in onze regio. Als dynamisch platform met betrokken partners in o.a. zorg, onderwijs, overheid, cultuur, bedrijfsleven en sport, geeft Achterhoek in Beweging deze initiatieven een podium.
Persoonlijke Gezondheidsomgeving voor alle burgers: Samen vitaal	In de Achterhoek wordt samengewerkt aan het ontwikkelen van een Persoonlijke Gezondheidsomgeving waarbij de klant regie voert over zijn eigen online zorg- en gezondheidsgegevens. Indien de persoon toestemming geeft kunnen zorgverleners informatie en data uitwisselen.
OZO verbindzorg	Door middel van een online communicatie platform kunnen zorgverleners en mantelzorgers op een laagdrempelige en veilige manier met elkaar en met de cliënt communiceren. Wordt veelal ingezet bij kwetsbare ouderen.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Park Achterhoek (Gezondheidspark Oost)	Ontwikkeling van gebied in Winterswijk waar behandeling, verzorging, revalidatie, short stay en ontspanning elkaar versterken.
In beweging naar een gezondere generatie	Sterkere samenhang en gezamenlijke focus in de agenda's voor cure, care en community waardoor kinderen en jongeren opgroeien in een gezonde leefomgeving.
Knooppunt Zorgtechnologie	Informatienetwerk voor zorgverleners, inwoners en mantelzorgers om het gebruik van zorgtechnologie te stimuleren. Waardoor zorg laagdrempelig bereikbaar is en waardoor langer thuis wonen mogelijk is.

Matrix Regionaal
Preventieprogramma

Matrix en digitale tool t.b.v. kennisdeling voor samenwerkingspartners. Welke projecten en programma's zijn er in de regio en wat kunnen we van elkaar leren. In samenwerking met het sociaal domein.

Vitale collega

Aandacht voor vitaliteit en gezondheid bevorderen van werknemers via organisaties en ondernemers. Door het opzetten van netwerken kunnen kennis en ervaring gedeeld worden. Door het ontwikkelen van een toolbox kan de HRM afdeling/directie handvaten aangereikt krijgen die passen binnen hun eigen organisatie.

Eigen Regie

Door het versterken van de samenwerking tussen zorg en welzijn kunnen gezondheidsproblemen wellicht verminderen en ervaren mensen meer regie op hun eigen situatie. Dit kan bijvoorbeeld met de methodiek Welzijn op recept waarbij bepaalde groepen patiënten een doorverwijzing krijgen naar welzijn van de huisarts.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaal financiering	102.400	195.353	45.000	342.753

In de financiering zijn geen bedragen opgenomen voor de projecten Achterhoek in beweging, Persoonlijke Gezondheidsomgeving voor alle burgers (Samen vitaal) en OZO verbindzorg. Deze projecten lopen niet via de subsidiestromen van Regio Achterhoek.

Programma 4

Bedrijfsvoering en rente

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Te bereiken effect

Wij willen begrotingsevenwicht binnen de bij andere programma's nagestreefde doelstellingen en met een minimale bijdrage van de gemeenten een maximaal resultaat behalen. De kosten en opbrengsten moeten elkaar, gezien de beperkte financiële armslag, zoveel mogelijk in evenwicht houden.

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2021:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Incidentele financiering	Realiseren van begrotingsevenwicht.
Algemeen financieel beleid	• Voldoen aan wettelijke kaders (rechtmatigheid) • Continu verbeteren van de beleidscyclus • Adequate bedrijfsvoering • Uitvoeren van interne controles • Verantwoording van de uitgaven
Treasury	Beheren van de financiële middelen.

Kosten en financiering Regio Achterhoek

Begroting Regio Achterhoek (deel 2) Programma 4: Bedrijfsvoering en rente	R 2019	B 2020	B 2021
Lasten (A)	619.000	452.000	485.000
Baten derden (B)	522.000	406.000	424.000
Sub-totaal (B-A)	-97.000	-46.000	-61.000
Bijdragen gemeenten en Provincie (C)	-9.000	0	0
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	-106.000	-46.000	-61.000
Onttrekking reserves	106.000	46.000	61.000
Storting reserves	-	-	-
Resultaat	0	0	0

Toelichting

De mutatie reserve (€ 61.000) betreft een onttrekking aan de reserve doorontwikkeling vanwege loonkosten voor maatwerkoplossingen € 56.000 (AB voorstel december 2019) vermeerderd met een onttrekking van € 5.000 aan reserve onderhoud huisvesting voor onvoorziene incidentele huisvestingskosten.

De kosten voor bedrijfsvoering betreffen de kosten voor leiding en ondersteuning en huisvesting. Van deze kosten is een bedrag van € 242.000 overhead. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en het taakveldenoverzicht in de bijlagen.

Deel 2

Beleidsbegroting

Paragrafen

1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van Regio Achterhoek.

1.1 Beleid

In de nota "reserves en voorzieningen" van december 2019 zijn kaders gegeven hoe met het vermogen van Regio Achterhoek kan en mag worden omgegaan. Door het algemeen bestuur is bepaald dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt vastgesteld op een vast bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de begrote omzet (AB 18 december 2019), ofwel € 300.000. Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting een eventueel surplus van de algemene reserve bepaald. Dit surplus wordt bepaald op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld rekening houdend met de effecten van reeds genomen bestuursbesluiten met financiële gevolgen voor volgende jaren.

1.2 Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve vermeerderd met stille reserves en met onvoorziene posten.

	2020	2021	2022	2023	2024
Per 31 december					
Vrij besteedbaar deel alg. reserve	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Stille reserves	memorie	memorie	memorie	memorie	Memorie
Onvoorzien	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Weerstandscapaciteit	248.000	248.000	248.000	248.000	248.000

1.3 Risico's

Door middel van sessies met de medewerkers zijn de risico's bij Regio Achterhoek in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan. De 5 meest belangrijke risico's staan hierna genoemd.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Inzetten van incidenteel beschikbare middelen voor projecten (bijv. krimp-gelden); risico's zijn geen politieke keuzes durven maken, tegenstrijdige belangen en het vinden van cofinanciering.	Hoog	Reputatieschade Geen impact in € voor Regio Achterhoek.	Nieuwe structuur met Achterhoek Raad, Board en thematafels met 3-O samenwerking.
Als gevolg van een slechtere financiële situatie bij gemeenten bestaat de kans dat Regio Achterhoek een bezuinigings-taakstelling opgelegd krijgt.	Laag	Financiële impact bij een taakstelling van 10% is € 200.000 per jaar.	Bij een bezuinigings-taakstelling zullen structureel maatregelen in gang gezet moeten worden met kans op gevolgen voor wachtgeld.
De gevolgen van de CAO onderhandelingen en premiestijgingen leiden tot hogere personeelskosten dan de door gemeenten gehanteerde systematiek voor gemeenschappelijke regelingen.	Hoog	Financiële impact bij 1% afwijking in de uitgangspunten is € 18.000 per jaar.	Vanaf 2018 gewijzigde uitgangspunten door alle functies op maximale anciënniteit te begroten. Hiermee kan op de korte termijn de impact worden opgevangen.
Bij eigen projecten; projecten zijn niet op tijd af of gemaakte kosten voldoen niet aan subsidievoorwaarden door bijvoorbeeld inkoop-eisen of verantwoording-eisen.	Middel	Reputatieschade en evt financiële schade. Bij afkeuring 2% van de projectkosten is het € 15.000.	Subsidievoorwaarden vooraf duidelijk in beeld hebben. Strengere interne controle op van de stukken conform eisen subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Laag	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 90.000 per jaar	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.

Het maximale risicobedrag inclusief structurele effecten bedraagt € 814.000. De genoemde risico's zullen niet tegelijk en ook niet in hun maximale omvang optreden. Om te bepalen welke weerstandscapaciteit benodigd is worden kans, frequentie en risicobedrag tegen elkaar afgezet. Hieruit komt een benodigde weerstandscapaciteit (€ 217.000). Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit (begroting 2021 € 248.000). De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd zou moeten worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (voldoende). De ratio weerstandsvermogen bij Regio Achterhoek is $\text{€ } 248.000 / 217.000 = 1,1$ (voldoende).

Beoordelingstabel

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV is voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen 2019-2021:	Rekening 2019	Begroting 2020 primair	Begroting 2020 bijgesteld	Begroting 2021
netto schuldquote (zie I)	-94%	-135%	-129%	-165%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-121%	-168%	-161%	-207%
Solvabiliteitsratio (zie II)	24%	80%	26%	26%
structurele exploitatieruimte (zie III)	0%	0%	0%	0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

Kengetallen meerjarenbegroting:	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024
netto schuldquote (zie I)	-158%	-168%	-163%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-199%	-191%	-185%
Solvabiliteitsratio (zie II)	26%	26%	25%
structurele exploitatieruimte (zie III)	0%	0%	0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

- I De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende geleden weergegeven. Een negatieve schuldquote geeft aan dat er sprake is van een overschot aan middelen, dit is bij Regio Achterhoek het geval. Het percentage is lager geworden omdat we een decentralisatie uitkering (Regio Deal) hebben ontvangen.
- II De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Regio Achterhoek in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. De verlaging van de ratio wordt veroorzaakt doordat het vreemd vermogen hoger uitvalt door het ontvangen van een decentralisatie uitkering (Regio Deal). Dit vooruitontvangen bedrag betreft rijksfinanciering voor projecten voor de komende jaren. De middelen zijn als 'door derden beklemden middelen' opgenomen onder de post vooruit ontvangen bedragen. Zodra deze middelen worden uitgegeven zal de ratio weer toenemen.
- III De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen de begroting van Regio Achterhoek geen structurele vrije ruimte aanwezig is.

1.5 Conclusie weerstandsvermogen

Het geformuleerde plafond voor het weerstandsvermogen is vastgesteld op € 248.000. Het begrote vrij besteedbare deel van de algemene reserve per 31 december 2024 bedraagt € 300.000. De begrote weerstandscapaciteit per 31 december 2024 bedraagt € 248.000. Er is geen sprake van een surplus van de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen is voldoende.

2 Paragraaf financiering

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid van Regio Achterhoek. In de financieringsparagraaf (ook wel treasuryparagraaf) komen achtereenvolgens aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor Regio Achterhoek zijn vastgelegd in:

- Financiële verordening Regio Achterhoek (2016)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2019)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasuryrisico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasury-activiteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken, mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). Regio Achterhoek heeft geen geldleningen lopen in 2021. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet voor Regio Achterhoek bedraagt voor 2021 € 252.000 ($8,2\% \times € 3.078.000$). Regio Achterhoek heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema

	Begroting 2021	
Externe rentelasten over korte en lange financiering*	32.000	
Externe rentebaten	-32.000	
Saldo rentelasten en rentebaten	0	
Rentelasten projecten (-/-)	0	
Rentebaten projecten (+)	0	
		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op taakveld Treasury		0

**Mogelijk moet Regio Achterhoek in 2021 een externe lening aantrekken voor maximaal € 1 miljoen. Zie nadere toelichting onder 2.2. De rentebaten van de hypotheeken dekken dan deze rentelasten.*

2.1.2 Krediet- en liquiditeitsrisico's

Vanaf 10 december 2013 is het Schatkistbankieren ingevoerd en worden alle overtollige middelen aangehouden in de schatkist. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan.

Onderstaande tabel geeft de liquiditeitsplanning weer:

Stand 1/1 (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Liquide middelen begin	21.273	21.128	20.990	21.013	20.859
Ontvangsten	2.563	2.606	2.804	2.664	2.697
Uitgaven	2.708	2.744	2.781	2.818	2.856
Liquide middelen eind	21.128	20.990	21.013	20.859	20.777

Bij het verloop van de liquiditeitsplanning is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van het investeringsfonds als cofinanciering voor projecten. Daarnaast is er ook geen rekening gehouden met de inzet van de middelen van de Regio Deal. In 2019 is 13 miljoen ontvangen, daarom is het saldo van de liquide middelen hoog. In de begroting van het jaar 2020 lag het bedrag rond de 6 miljoen. Het saldo van het investeringsfonds is per 31 december 2021 € 5.600.268.

2.2 Financiering

De aanwezig activa worden eerst met eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) en vervolgens met vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende schulden) gefinancierd. Regio Achterhoek heeft momenteel geen geldleningen aangetrokken.

In navolgende tabel wordt het jaarlijkse financieringstekort c.q. -overschot op de bestaande vaste activa en passiva geschetst.

Stand 1/1 (x € 1.000)	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
Investerings (bestaand)	2	0	0	0	0
Ambtenarenhypotheken	957	930	903	708	682
Lening project LEADER Achterhoek	300	300	300	-	-
Vervangingsinvesteringen (MJR)	-	-	-	-	-
Nieuw beleid	-	-	-	-	-
Te financieren activa (A)	1.259	1.230	1.203	708	682
Reserves	6.166	6.025	5.883	5.757	5.648
Voorzieningen	110	53	26	-	-
Geldleningen	-	-	-	-	-
Financieringsmiddelen (B)	6.276	6.078	5.909	5.757	5.648
Financieringstekort (A-B)					
Financieringsoverschot (B-A)	5.017	4.848	4.706	5.049	4.966

Uit de tabel blijkt voor de komende jaren dat de activa grotendeels uit ambtenarenhypotheken bestaat. Vanaf januari 2009 zijn geen nieuwe ambtenarenhypotheken meer mogelijk, bestaande hypotheken lopen wel door tot het einde van de contractduur. De substantiële middelen in de reserves omvatten voornamelijk het investeringsfonds. Deze middelen zullen met name worden gebruikt als cofinanciering voor projecten uit de Regio Deal.

De maximale omvang van de aan te trekken geldleningen is bepaald op € 6 miljoen, wat is gebaseerd op het totaal van uitstaande hypotheken op dat moment, tegen een rentepercentage van maximaal 4% (bestuursbesluit van 11 november 2002). De aantrekking van geldleningen is gerelateerd aan de uitstaande personeelshypotheken, omdat de personeelshypotheken niet direct contant kunnen worden gemaakt. De financiering geschiedt namelijk nu nog door middel van interne financiering. Als zicht is op de inzet van de middelen van het investeringsfonds ontstaat een maximale financieringsbehoefte van € 1 miljoen (stand hypotheken per 1-1-2021 € 957.000).

2.3 Conclusie

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat Regio Achterhoek bij ongewijzigde voortzetting van het (financierings-) beleid geen risico loopt. Door de vele aflossingen op hypotheken de afgelopen jaren, wordt het eventueel te financieren bedrag steeds lager (per 1-1-2021 maximaal € 1 miljoen).

3 Paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voorop. De organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het Algemeen Bestuur heeft een hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

3.1 Wat doen we daarvoor?

Planning & control en administratie

De financiële werkzaamheden bestaan uit het opstellen en bewaken van de begroting, de jaarrekening, rapportages, interne controle, verordeningen, externe contacten, inbreng van financiële expertise bij projecten en het voeren van de financiële administratie. In het kader van de 3O-samenwerking is de monitoring van projecten per thema een belangrijk item. In 2021 worden Regio deal projecten actief gemonitord aan de hand van het in 2020 ontwikkelde systeem. Ook wordt vanaf 2021 een nieuw financieel pakket in gebruik genomen. Processen worden hiermee gedigitaliseerd en gemoderniseerd.

Personeelszaken en automatisering

Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is een contract afgesloten met de Gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is eveneens een contract afgesloten met de gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basis hardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) komen voor rekening van Regio Achterhoek.

Secretariaat

Het secretariaat verzorgt de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur, de secretaris en de programmaonderdelen. In de huidige samenstelling is continue bezetting gerealiseerd.

Archief

De archiefwerkzaamheden bestaan uit het duurzaam bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archiefstukken. De digitalisering van archieven is een belangrijk aandachtspunt.

3.2 Wat mag het kosten?

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting 2020 (gewijzigd)	Begroting 2021
Inhuur derden	25.000	25.000
Huisvestingskosten	51.557	50.637
Automatiseringskosten	47.000	47.000
Budgetten voor bestuur (incl. bijeenkomsten colleges en raden)	14.500	14.500
Accountantskosten	13.000	13.000

Voor de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten wordt verwezen naar het formatieplan in de bijlagen.

Deel 3

Financiële begroting

1. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Programma		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Smart Governance		3.661.000	2.556.000	2.593.000
Bedrijfsvoering en rente		619.000	452.000	485.000
TOTAAL LASTEN	A	4.280.000	3.008.000	3.078.000
Smart Governance		2.044.000	1.312.000	303.000
Bedrijfsvoering en rente		522.000	406.000	424.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	B	2.566.000	1.718.000	727.000
Smart Governance		2.055.000	2.173.000	2.210.000
Bedrijfsvoering en rente		-9.000	0	0
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	C	2.046.000	2.173.000	2.210.000
SALDO BATEN EN LASTEN	C+B-A	332.000	883.000	-141.000
Smart Governance		-438.000	-929.000	80.000
Bedrijfsvoering en rente		106.000	46.000	61.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES (- = toevoeging)		-332.000	-883.000	141.000
GEREALISEERD RESULTAAT		0	0	0

2. MEERJARENRAMING 2021-2024

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Smart Governance	2.593.000	2.593.000	2.629.000	2.666.000
Bedrijfsvoering en rente	485.000	486.000	470.000	453.000
<i>Meerjarige aanpassingen autonome kosten</i>				
Salarissen en sociale lasten		35.000	36.000	37.000
Prijsindex		1.000	1.000	1.000
TOTAAL LASTEN	3.078.000	3.115.000	3.136.000	3.157.000
Smart Governance	303.000	303.000	303.000	303.000
Bedrijfsvoering en rente	424.000	424.000	424.000	424.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	727.000	727.000	727.000	727.000
Smart Governance	2.210.000	2.210.000	2.246.000	2.283.000
Bedrijfsvoering en rente	0	0	0	0
<i>Meerjarige aanpassingen autonome kosten</i>				
Gemeentelijke bijdrage		36.000	37.000	38.000
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	2.210.000	2.246.000	2.283.000	2.321.000
SALDO BATEN EN LASTEN	-141.000	-142.000	-126.000	-109.000
Smart Governance	80.000	80.000	80.000	80.000
Bedrijfsvoering en rente	61.000	62.000	46.000	29.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES (- = toevoeging)	141.000	142.000	126.000	109.000
GEREALISEERD RESULTAAT	0	0	0	0

3 Toelichting op baten en lasten

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de exploitatiebegroting 2021 van Regio Achterhoek.

3.1 Algemene financiële beschouwing

3.1.1 Uitgangspunten programmabegroting 2021

Het algemeen bestuur heeft op 29 januari 2020 ingestemd met het hanteren van prijsindex uit de septembercirculaire 2019 als maximale stijging van de inwonerbijdrage 2021 (conform voorstel gemeenten voor gemeenschappelijke regelingen). Voor de begroting 2021 betekent dit een maximale stijging van de inwonerbijdrage van 1,7% ten opzichte van de begroting 2020.

	Prijsontwikkeling		Loonontwikkeling	
	2020	2021	2020	2021
- Prijsmutatie BBP (septembercirculaire 2019)	1,50%	1,70%		
- Overheidsconsumptie beloning werknemers			2,5%	2,60%
Begroting Regio (excl. nacalculatie)	2,00%	1,70%	3,20%	2,60%

De rentevergoeding over het eigen vermogen is maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe rentelasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Regio Achterhoek heeft geen aangetrokken financieringsmiddelen. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve wordt dan ook voor 2021 voorlopig op 0% vastgesteld.

3.1.2 Bijdrage per inwoner begroting 2021

De Regiobegroting bevat de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor het programma Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten gevraagd in de organisatiekosten. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2021 max € 131.403). De provincie draagt eveneens bij in de organisatiekosten en doet daarnaast een bijdrage in het investeringsfonds.

	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2020	1.764.139	6,71
Stijging 1,7% in verband met index gemeenschappelijke regelingen	29.990	0,12
Bijdrage van gemeenten 2021 bestaand beleid	1.794.129	6,83
Bijdrage van provincie 2021 in organisatiekosten	415.714	1,58
Bijdrage van provincie 2021 in investeringsfonds	138.485	0,53
Totaal bijdrage van provincie voor 2020 (*)	544.199	2,11

(*) De bijdrage van de provincie wordt jaarlijks geïndexeerd

3.1.3 Projectbijdrage

De besluitvorming over nieuwe projecten loopt in de nieuwe samenwerking via de Achterhoek Board en indien nodig de Achterhoek Raad. Indien er additionele middelen vanuit de gemeenten nodig zijn dan loopt de besluitvorming hierover –in principe- via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden. Projecten worden uitgevoerd in wisselende 3O-samenstelling, met een eigen financiering en organisatorische vormgeving.

3.1.4 Meerjarenbeeld en risico's

In de meerjarenraming (financiële begroting onderdeel 2) zijn de meerjarige structurele aanpassingen op het gebied van salarissen en prijsindex doorgerekend. Over de meerjarenperiode 2021 – 2024 geeft de inwonerbijdrage voor de gemeenten de volgende ontwikkeling te zien:

	2021	2022	2023	2024
Autonome kostenstijging	€ 0,12	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14
Stijging aantal inwoners	-	Pm	Pm	Pm
Besparingen		-	-	-
Totaal per inwoner	€ 0,12	€ 0,13	€ 0,14	€ 0,14

3.1.5 Begroot bedrag onvoorzien

Het budget voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2021 € 8.000. Dit is opgenomen in het programma Smart Governance.

3.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen

De onttrekkingen aan reserves en voorzieningen zijn als volgt:

Reserve	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Investeringsfonds	1	Werkbudget board/thematafels	O	- 350.000
	1	Investeringsfonds incl. bijdrage provincie	T	270.000
Reserve onderhoud	4	Onderhoudskosten	O	- 5.000
Reserve doorontwikkeling	4	Maatwerkkosten doorontwikkeling	O	- 56.000
totale mutatie reserves			O	- 141.000

Voorziening	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Risico wachtgelden	1	Wachtgelden	O	- 57.000
totale mutatie voorzieningen			O	- 57.000

* Mut. : Mutatie O = Onttrekking en Mutatie T = Toevoeging

3.3 Investeringsen

Voor 2021 zijn er geen vervangingsinvesteringen geraamd.

3.4 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten.

Hieronder vallen ook de mutaties reserves. In onderstaande tabel zijn de mutaties reserves weergegeven.

Er zijn geen overige incidentele baten en lasten opgenomen in de begroting en meerjarenraming 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Mutatie reserves toevoegingen				
Bijdrage provincie/gemeenten in investeringsfonds	270.000	270.000	270.000	270.000
Mutatie reserves onttrekkingen				
Thematafels board uit investeringsfonds	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Kosten doorontwikkeling	-56.000	-57.000	-41.000	-24.000
Kosten uit reserve huisvesting	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
	-141.000	-142.000	-126.000	-109.000

3.5 Geprognosticeerde balans

Volgens de BBV is het verplicht een geprognosticeerde balans op te nemen.

Activa per 31 december	Werkelijk 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024
Materiële vaste activa	5	2	-	-	-	-
Financiële vaste activa	1.312	1.257	1.230	1.203	708	682
Vlottende activa	22.138	22.100	21.955	21.817	21.840	21.686
Totaal activa	23.455	23.359	23.185	23.020	22.548	22.368

Passiva per 31 december	Werkelijk 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024
Eigen vermogen	5.688	6.166	6.025	5.883	5.757	5.648
Voorzieningen	158	110	53	26	-	-
Vlottende passiva	17.609	17.083	17.107	17.111	16.791	16.720
Totaal passiva	23.455	23.359	23.185	23.020	22.548	22.368

Bijlagen

Formatieplan

Onderdeel	Functienaam	fte formatie 2020	fte formatie 2021
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00	1,00
	programmaregisseur I	2,50	2,50
	programmaregisseur II	2,50	2,50
	programma-/projectmedewerker	3,50	3,50
	adviseur public affairs	0,75	0,75
	Medewerker public affairs	0,75	0,75
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50	0,50
	subsidiespecialist	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering I	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00	1,00
Totaal kerntaken		16,00	16,00
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75	0,75
	junior adviseur financiën	0,69	0,69
	medewerker financiën	0,78	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53	0,53
	secretaresse	1,00	1,00
Totaal ondersteuning		3,75	3,75
Afbouwtaken	Medewerker BWS	0,42	-
Totaal overig		0,42	-
Totaal (exclusief wachtgeld)		20,17	19,75

Toelichting op het formatieplan

In bovenstaand overzicht is per onderdeel aangegeven wat de toegestane formatie per 1 juli 2020 is. De gegevens zijn uitgedrukt in fulltime eenheden. De gegevens, zoals opgenomen in dit overzicht, zijn gebruikt ten behoeve van het opstellen van de raming salarissen en sociale lasten voor de begroting 2021. De detachering/inhuur vanuit derden is niet meegeteld in de toegestane formatie. Daarvoor worden zo nodig afzonderlijke budgetten in de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen formatie 2021

De totale formatie van Regio Achterhoek bedraagt 19,75 fte. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de boventallige medewerkers en de wachtgelders.

Wachtgelders

Regio Achterhoek kent voor 2021 2 wachtgelders welke overeenkomstig het besluit van het algemeen bestuur worden gedekt uit de Voorziening Risico Wachtgelden. Voor 1 wachtgelder is 2021 het laatste jaar van de wachtgelduitkering (was oorspronkelijk 2020, maar door gewijzigde regelgeving is de pensioendatum verschoven).

Detachering

Er zijn voor 2021 geen medewerkers die (gedeeltelijk) worden gedetacheerd naar een externe organisatie.

Bepaling loonsom

In de raming van salarissen en sociale lasten wordt uitgegaan van de werkelijke structurele loonkosten per 1 februari 2020, gecorrigeerd voor een autonome loonstijging (CAO, periodieken en functiewaardering). De salarisindex voor 2021 bedraagt 2,6%. Voor alle functies wordt de max van de schaal gehanteerd. De totale loonsom voor 2021 bedraagt € 1.816.000 exclusief wachtgelders en € 1.873.000 inclusief wachtgelders.

Netto-uren

De productieve uren ofwel netto-uren bedragen 1.350 uren per formatieplaats, in overeenstemming met algemeen gehanteerde normen.

Omschrijving per fulltime fte		Uren
Bruto beschikbare tijd	5 x 52 x 7,2	1.872
Verlof feestdagen	8 x 7,2	57
Normaal en buitengewoon verlof	27,5 x 7,2	198
Ziekteverzuim	5%	82
Aanwezige uren		1.535
Algemeen overleg		50
Opleiding en bijhouden literatuur		30
Frictie-uren (verplaatsing, verzorging, ed.)		105
Totaal indirecte uren		185
Netto werkuren (aanwezige – indirecte uren)		1.350

2. STAAT VAN GEACTIVEERDE KAPITAALLASTEN

Omschrijving van de kapitaaluitgaven	wijziging	jaar van aanschaf	jaar van vervanging	aanschaf- waarde 1-1-2020	+	-	aanschaf- waarde 1-1-2021	+	-	aanschaf- waarde 31-12-2021	termijn	rente%	afschr. per 1-1-2021	afschr. in 2021	aflossing in 2021	Boek- waarde 1-1-2021	Boek- waarde 31-12-2021	Rente- lasten	Totaal v/d kapitaallast
<i>geen investeringen</i>																			
Totaal huisvesting				0	0	0	0	0	0	0	5	0,00%	0	0	0	0	0	0	0
Lockerkast De Steck		2019	2022	7.400			7.400			7.400	3	0,00%	4.933	2.467		2.467	0	0	2.467
Totaal meubilair basis				7.400	0	0	7.400	0	0	7.400			4.933	2.467	0	2.467	0	0	2.467
<i>geen aanschaf software maar abonnementen inhuur</i>																			
Totaal automatisering software				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
<i>inhuur via doetinchem</i>																			
Totaal automatisering basis				0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL				7.400	0	0	7.400	0	0	7.400			4.933	2.467	0	2.467	0	0	2.467

3. STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve	Saldo begin 2020	Rentetoe- Voeging 0%	Dotaties 2020	Onttrekkingen 2020	Saldo begin 2021	Rentetoe- Voeging 0%	Dotaties 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo per 31-12-2021
Algemene reserve	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
ALGEMENE RESERVE	239.536	0	0	0	239.536	0	0	0	239.536
Investeringsfonds	4.875.688	0	1.279.000	474.420*	5.680.268	0	270.000	350.000	5.600.268
Reserve doorontwikkeling	400.120	0	0	175.000*	225.120	0	0	56.000	169.120
Reserve huisvesting	25.213	0	0	5.000	20.213	0	0	5.000	15.213
BWS renteresultaat	62.823	0	0	62.832*	0	0	0	0	0
BESTEMMINGSRESERVES	5.363.853	0	1.279.000	717.252	5.925.601	0	270.000	411.000	5.784.601
TOTAAL RESERVES	5.603.389	0	1.279.000	717.252	6.165.137	0	270.000	411.000	6.024.137
Risico wachtgelden	158.491	0	0	48.000	110.491	0	0	57.000	53.491
TOTAAL VOORZIENINGEN	158.491	0	0	48.000	110.491	0	0	57.000	53.491
TOTAAL-GENERAAL	5.761.880	0	1.279.000	765.252	6.275.628	0	270.000	468.000	6.077.628

(*) onder de onttrekkingen van 2020 staan enkele mutaties die nog in de 1^e verzamelwijziging 2020 moeten worden verwerkt, maar waar al wel bestuursbesluiten over zijn genomen. Daarom is de onttrekking in deze staat hoger dan in de primaire begroting 2020. Voor het investeringsfonds betreft dit de projecten open innovatiesysteem en MKB-deal.

TOELICHTING BIJ STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt onderscheid tussen reserves en voorzieningen.

Reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, waaraan geen bestemming is gegeven (vrij besteedbaar). Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het algemeen bestuur een bepaalde bestemming(doel) is gegeven. Deze bestemming kan te allen tijde worden opgeheven; er zitten geen verplichtingen naar derden achter.

Het rechtstreeks aan reserves toevoegen of onttrekken van middelen is niet toegestaan. Dit moet plaats vinden via de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden min of meer onzeker zijn. De voorziene lasten moeten hun oorsprong in het verleden hebben (voor balansdatum). De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Rentetoevoeging

De rentevergoeding over het eigen vermogen is volgens de BBV maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe lasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De Regio heeft geen financieringsmiddelen aangetrokken. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve is voor 2021 dan ook 0%.

1. Algemene reserve

De algemene reserve dient vooral voor het opvangen van de tegenvallers in het jaarresultaat.

Door het algemeen bestuur is bepaald (AB 3 juni 2012) dat het plafond van de algemene reserve gebaseerd op een vast bedrag dat in de buurt ligt van 10% van de jaarlijkse begrotingsomzet, ofwel € 300.000.

Op 31 december 2021 bedraagt het begrote saldo € 239.536. In de paragraaf Weerstandvermogen wordt nader ingegaan op de omvang van de algemene reserve.

2. Bestemmingsreserves

Investeringsfonds

Bij de besluitvorming over de doorontwikkeling is een investeringsfonds gevormd. Jaarlijks wordt een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels (€ 25.000 per thematafel per jaar) en er is jaarlijks € 100.000 beschikbaar voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten. Het investeringsfonds zal worden gebruikt als cofinanciering voor de projecten uit de Regio Deal. De inzet van de middelen loopt via besluitvorming door het algemeen bestuur. De inzet moet voldoen aan vastgestelde criteria. Bij het verloop van het saldo is nog geen rekening gehouden met nog te nemen besluiten over de inzet van de middelen in 2021.

Op 31 december 2021 bedraagt het begrote saldo € 5.600.268.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling

Deze reserve is gevormd voor het opvangen van incidentele financiële gevolgen voor organisatiekosten door de doorontwikkeling. In december 2019 heeft het algemeen bestuur besloten dat het een bedrag van € 400.000 wordt ingezet voor maatwerkoplossingen voor personele gevolgen naar aanleiding van de doorontwikkeling voor de komende jaren.

Op 31 december 2021 bedraagt het begrote saldo € 169.120.

Bestemmingsreserve onderhoud huisvesting

Begin 2019 is de Regio verhuist naar de Steck aan de Raadhuisstraat in Doetinchem. Het pand wordt voor een periode van 3 jaren gehuurd. In juli 2019 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het reserveren van een bedrag van € 25.000 voor onvoorziene incidentele huisvestingskosten.

Op 31 december 2021 bedraagt het begrote saldo € 15.213.

3. Voorzieningen

Voorziening risico wachtgelden

De voorziening omvat bestaande wachtgeldverplichtingen, mogelijke aanspraken voor structurele detachering en mogelijke aanspraak bij afloop van projecten. De voorziening is op grond van het BBV niet verplicht. Omdat de Regio als organisatie vrij klein is, is de mogelijkheid om wachtgelden te kunnen herplaatsen ter voorkoming van wachtgelden praktisch nihil. De omvang van de voorziening dient zodanig te zijn dat de bestaande en de te verwachten aanspraken op wachtgeld kunnen worden gedekt. Op dit moment is er sprake van 2 wachtgelden waarvan de kosten ten laste van de voorziening worden gebracht. De bedragen van deze voorziening zijn ultimo 2017 berekend op het maximale risico dat Regio Achterhoek loopt in de toekomstige uitbetaling van deze wachtgelden.

Op 31 december 2021 bedraagt het begrote saldo € 53.491.

4. TAAKVELDEN 2021

	Volgnummer en omschrijving	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie (overhead)	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
	Lasten							
20..	Smart Governance	2.342.355	242.238	0	8.000	2.592.593	270.000	2.862.593
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	34.467	0	34.467	0	34.467
	Totaal exploitatie (<i>exclusief kostenplaats bedrijfsvoering</i>)	2.342.355	242.238	34.467	8.000	2.627.060	270.000	2.897.060
	Kostenplaats bedrijfsvoering					450.553	0	450.553
	Totaal lasten Regio achterhoek					3.077.613	270.000	3.347.613

	Volgnummer en omschrijving	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
	Baten							
20..	Smart Governance	2.209.843	0	0	302.750	2.512.593	350.000	2.862.593
130.1	Kpl. Kapitaallasten	0	0	34.467	0	34.467	0	34.467
	Totaal exploitatie (<i>exclusief kostenplaats bedrijfsvoering</i>)	2.209.843	0	34.467	302.750	2.547.060	350.000	2.897.060
	Kostenplaats bedrijfsvoering					389.553	61.000	450.553
	Totaal baten Regio achterhoek					2.936.613	411.000	3.347.613

5. VERZAMELSTAAT BIJDAGEN GEMEENTEN EN PROVINCIE 2021

Naam gemeente	Aantal inwoners per 1/1/20	2021				2020	
		Smart Governance (excl onvoorzien)	Onvoorzien	ongewijzigd beleid 2021 totaal	Per inwoner 2021	Totaal 2020	Totaal 2020 per inwoner
Aalten	27.131	184.392	826	185.218	6,83	181.346	6,71
Berkelland	43.753	297.361	1.332	298.693	6,83	294.737	6,71
Bronckhorst	36.052	245.022	1.097	246.120	6,83	243.063	6,71
Doetinchem	58.012	394.270	1.766	396.036	6,83	386.531	6,71
Oost Gelre	29.625	201.342	902	202.244	6,83	199.439	6,71
Oude IJsselstreek	39.380	267.640	1.199	268.839	6,83	265.016	6,71
Winterswijk	28.854	196.102	878	196.980	6,83	194.007	6,71
Provincie Gelderland in organisatiekosten (*)		415.714		415.714	1,58	408.765	1,55
Totaal	262.807	2.201.843	8.000	2.209.843	6,83	2.172.904	6,71

* De totale bijdrage per inwoner van de Provincie bedraagt € 2,11 waarvan € 1,58 voor organisatiekosten en € 0,53 voor het investeringsfonds

Totaal bijdrage Provincie gelderland	2021	2020
Bijdrage in organisatiekosten	415.714 1,58	408.765 1,55
Bijdrage in investeringsfonds	138.485 0,53	136.170 0,52
	<u>554.199</u>	<u>544.935</u>

DOELENMATRIX

1a - De Achterhoek is hét open innovatiesysteem
 1b - De inventieve vakman/vakvrouw van de
 1c - Ontwikkelt en implementeert de productie van
 1d - De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio
 2a - Talenten arbeidsmarkt benut (vervangings-
 2b - Er functioneert een inclusieve arbeidsmarkt
 2c - De grensoverschrijdende samenwerking is

3b - De hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is op orde
 3c - Er zijn slimme vervoersvoorzieningen (telefoon + internet)
 3a - In de Achterhoek is vervoer energieneutraal in 2030
 3b - De hoofd-, regionale en lokale infrastructuur is op orde
 3c - Er zijn slimme vervoersvoorzieningen (telefoon + internet)
 4a - De woningvoorraad beweegt mee
 4b - Duurzame en levensloopbestendige woningvoorraad
 4c - Leegstaand vastgoed is getransformeerd of gesloopt
 4d - Er zijn nieuwe en bijzondere manieren van wonen
 4e - De leefbaarheid blijft op peil

5a - De Achterhoek is energieneutraal
 5b - De Achterhoek is koploper gebleven in kringlooplandbouw

5a - De Achterhoek is energieneutraal
 5b - De Achterhoek is koploper gebleven in kringlooplandbouw
 5c - Bedrijventerreinen zijn efficiënt werkende ecosystemen en zijn zelfvoorzienend
 5d - In de Achterhoek wordt circulair omgegaan met vastgoed en infrastructuur
 6a - De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie
 6b - Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid
 6c - Er is een netwerk van gezondheids- en ondersteunende diensten beschikbaar

Project	Smart Economy									Smart Living											
	Smart werken en Innovatie				Onderwijs en Arbeidsmarkt			Mobiliteit en Bereikbaarheid		Wonen en Vastgoed					Circulaire Economie en Energietransitie					De gezondste regio	
	1A	1B	1C	1D	2A	2B	2C	3A	3B	3C	4A	4B	4C	4D	4E	5A	5B	5C	5D	6A	6B
Achterhoek Rookvrij		*		*	*		*													*	*
Grensland College		*		*																	
Incubator De Steck	*	*	*	*																	
SmartHub	*	*			*																
3D metaalprinten		*	*	*																	
Achterhoek Monitor thema Gezondste Regio																				*	
Urban Oasis	*		*																		
Regionale Energie Strategie (RES)	*							*				*				*					
OZO Verbindzorg																					
Circulair en toekomstbestendig ondernemerschap			*	*												*		*	*		
Kunstmestvrije Achterhoek																	*				
Vruchtbare Kringloop (VKA)																	*				
Innovatiecentrum de Marke	*	*	*	*	*												*				
Groene leerkenniswerkplaats (GLKWP)	*			*	*												*				
Cirkelregio Achterhoek	*		*										*					*	*		
Zuiverende kas	*															*		*	*		
Ruraal MAAS Concept (procesbegeleider)								*		*						*			*		
Opschaling Netmobiel 2020										*					*				*		
Doorontwikkeling ZOOV op maat								*		*									*		
Fonds voor Talentontwikkeling		*			*	*															
Uitbouwen open innovatiesysteem - crossovers	*																				
SmartHub Development	*	*	*		*		*														
SmartHub Industry Incubator (SHII)	*	*	*																		
SBC +	*	*	*	*	*																
Leefsamen Achterhoek												*			*						*
Smart Business Centre inclusief innovatievouch	*	*	*	*																*	
Achterhoek in Beweging															*					*	
SMAAS Achterhoek									*	*						*			*		
Achterhoek Open Innovatieprijs	*	*	*	*																	
Biogas en waterstof in Bronckhorst												*				*	*		*		
Preventie Akkoord Achterhoek																*				*	
Mobility As A Service (MAAS)									*	*						*			*		
Zon op erf - demonstratiefase													*			*					
Zonvarken																	*				
N18									*										*		
Makelaar als woningregisseur												*									
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg														*							
Woon- en Vastgoedmonitor Achterhoek											*										
Pilot betaalbaar tijdelijk wonen in kleine kernen												*	*	*	*	*					
Smart Living Rivierduinen			*									*	*	*	*	*					
Transformatie visie Oudestraat Neede 2030													*	*	*						
Transformatie kantoorruimte Keppelseweg													*	*							
Leven Lang Ontwikkelen		*	*	*	*	*								*	*						
GROS				*			*														
MINT							*														
Ondermijning in zicht													*		*		*				
Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO)													*							*	
MKB-deal	*																				
Heuvelstraat Silvolde												*				*					